interno

Interni časopis Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana april 2025 | št. 02

- Služba za kardiologijo PEK: Najboljša oskrba za male bolnike
- V UKC Ljubljana v evropskem in svetovnem vrhu robotskih operacij
- 30 let podpornega zdravljenja kritično bolnih otrok z ECMO v Sloveniji
- Dr. Alja Kavčič: Diagnoze, težke tako za otroke in njihove družine kot tudi za zdravnike
- Pomagali najhuje poškodovanim iz Severne Makedonije

kazalo

3 UVODNIK: Andrej Kranjc, dipl. zn., mag. posl. in ekon. ved.

STROKOVNO:

4 Služba za kardiologijo Pediatrične klinike

6 Doc. dr. Simon Hawlina: Smo v evropskem in svetovnem vrhu robotskih operacij

8 Takšnega zdravljenja v tujini za našega pacienta ne bi mogli dobiti

10 30 let podpornega zdravljenja kritično bolnih otrok z ECMO v Sloveniji

12 Dr. Alja Kavčič, dr. med., dobitnica nagrade

14 Priznanje »uglednega delodajalca 2024« in prvo mesto v svoji panogi!

14 UKCL postal pridruženi član Univerze v Ljubljani

15 UKC Ljubljana ponosno sodeluje pri vzpostavitvi centra odličnosti za trajnostno proizvodnjo radioizotopov

AKTUALNO:

15 Navodila za izvedbo letnih razvojnih pogovorov v letu 2025

16 Varno pomagali najhuje poškodovanim iz Severne Makedonije

19 Delovni obisk ministrice za zdravje dr. Valentine Prevolnik Rupel

20 Ob mednarodnem dnevu higiene rok

22 Okrogla miza Izjemen razvoj in mejniki slovenske interne in urgentne medicine

UTRIP UKCL:

23 Mali raziskovalci človeškega telesa

24 Medalja za požrtvovalnost našim sodelavcem

24 Ob svetovnem dnevu poezije v Bolnišnični šoli

24 Obisk makedonskega zunanjega ministra: hvala za izjemno solidarnost, ki ste jo pokazali

24 Plaketa Vesni Sekelj Rangus

26 Ob Dnevu za zdravje o preprečevanju kostno-mišičnih bolezni

28 7. Rokusov Hop na Grad 2025

29 Kaj jesti, da bi bili spomladi bolj zdravi, vitki, polni energije?

30 Živahno dogajanje v KUD UKC Ljubljana: Slovesno odprtje Paviljona KUD UKC Ljubljana in Medicinske fakultete; Glasbeno pustno rajanje; Razstave v letu 2025

OBRAZI UKCL:

32 Gasilec in snemalec Ivan Marjanović

34 Rok Ušen: Biti voznik reševalnega vozila je želja iz otroštva

35 KAJ MENIJO O NAS

38 IN MEMORIAM:

prof. dr. Vladimir Smrkolj, dr. med., višji svetnik

izr. prof. dr. Milan Štrukelj, dr. med.; doc. dr. Marija Volk, dr. med.

40 NAGRADNA KRIŽANKA

Likovni izdelek je nastal v Bolnišnični šoli OŠ Ledina, kot skupinsko delo učencev, ki so se zdravili na kliničnem oddelku za otroško, mladostniško in razvojno nevrologijo. Nastal je po zgledu znane umetnine Yoshitomo Nara: Življenje je le eno!. Mentorica: Tina Žvab.

uvodnik

KIRURGIJA JE LUČ, KI NIKOLI NE UGASNE

Luč gori. Kirurgija spet rešuje življenje, izboljša, kar drugi pravijo, da se ne da. Nov organ. Nekomu bo podarila nov rojstni dan. Že od izgradnje največje bolnišnice v državi leta 1975, našega UKC Ljubljana, je imela kirurgija izjemno pomembno vlogo. Bila je veja, kjer je bil strokovni razvoj zelo napreden že v tistih časih.

Prava moč na Kirurški kliniki se skriva v ljudeh. Zdravniki, medicinske sestre, bolničarji, fizioterapevti in drugo zdravstveno osebje so kot uigrano moštvo v najbolj zahtevni tekmi. Tekmi življenja. Operacija je končana, a luč še vedno gori. Z zaključeno operacijo mozaik še ni končan. Le delček je, ki še manjka do končne sestavljanke. Pacient je zdaj premeščen v enoto intenzivne terapije ali na oddelek intenzivne nege Kirurške klinike. Tu se tekma nadaljuje. Zaposleni v zdravstveni negi s svojim strokovnim znanjem, požrtvovalnostjo in empatijo pokažejo vse, česar so se naučili med svojim izobraževanjem.

Največje bogastvo Kirurške klinike so ljudje in odnosi med njimi. Vanje vlagamo veliko. Čeprav so čeprav včasih naletimo na takšne in drugačne ovire, se trudimo, da svojim zaposlenim omogočimo osebni, strokovni in karierni razvoj.

Kirurgija zahteva natančnost, strokovnost in neprestan napredek, zato zagotavljamo sistem kontinuiranega profesionalnega razvoja, ki vključuje sodelovanje na domačih in mednarodnih konferencah ter organizacijo strokovnih delavnic. Naši zaposleni ostajajo v stiku z najnovejšimi smernicami in imajo priložnost razvijati svoje spretnosti v najnaprednejših kirurških tehnikah in oskrbi pacienta na kliničnih oddelkih Kirurške klinike, in sicer s področij plastične kirurgije in opeklin, otroške kirurgije, travmatologije, urgence, maksilofacialne kirurgije, operacijskega bloka, urologije, torakalne kirurgije, abdominalne kirurgije, nevrokirurgije, kirurgije kirurških okužb, anesteziologije ter kirurgije srca in ožilja. Napredki v minimalno invazivnih tehnikah, uporaba robotike in nenehno izpopolnjevanje kirurških postopkov zahtevajo prilagajanje in stalno učenje.

V medicini se soočamo z dinamičnimi časi, ki jih narekujejo tehnološki razvoj, demografske spremembe in naraščajoče potrebe pacientov. Pogled v prihodnost kaže na še večjo digitalizacijo in avtomatizacijo procesov, kar odpira nove karierne poti. Zaposleni na Kirurški kliniki bodo morali poleg klasičnih veščin obvladati tudi tehnologije, kot so 3D-modeliranje organov in uporaba umetne inteligence. Ob tem se bodo širile priložnosti tako za medicinske sestre kot tudi za kirurge, ki bodo imeli ključno vlogo pri uvajanju novih metod in tehnologij.

Časi v zdravstveni negi nam niso naklonjeni. Potreba po medicinskih sestrah je svetovni problem, zato bo morala biti politika vodenja tako na lokalni kot na državni ravni med drugim usmerjena tudi v reševanje tega problema. Vsak član zdravstvenega tima je pomemben, a lahko rečem, da so medicinske sestre eden izmed stebrov vsakega zdravstvenega sistema.

Danes UKC Ljubljana velja za vodilno kirurško ustanovo v Sloveniji in širši regiji, kjer se izvajajo najzahtevnejši posegi s pomočjo najsodobnejše tehnologije. Naša vizija je ustvarjati stimulativno delovno okolje. Še naprej bomo vlagali v izobraževanje, izboljševanje delovnih pogojev in ustvarjanje inovativnega okolja, ki spodbuja sodelovanje ter prispeva k napredku celotnega tima.

Pacienta smo rešili, stanje je stabilno in odšel bo domov, a luč še vedno gori. Krog je sklenjen. Kirurgija je luč, ki nikdar ne ugasne.

Andrej Kranjc, dipl. zn., mag. posl. in ekon. ved.
Strokovni vodja zdravstvene nege in oskrbe Kirurške klinike, p. p.

interno

Interni časopis Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana
april 2025, številka 2
Univerzitetni klinični center Ljubljana
Zaloška c. 2, 1550 Ljubljana, Slovenija

Glavni urednik: doc. dr. Marko Jug, dr. med., generalni direktor UKCL

Uredniški odbor:
- doc. dr. Gregor Norčič, dr. med.
- Andreja Basle
- Andreja Comino
- Alenka Klun
- Polona Križnar

Lektoriranje: Nina Krajnc

Fotografije: Žan Rutar, Tina Roš, arhiv UKCL, Freepik, PNGtree in drugi

Fotografija na naslovnici: Zlatko Grubešić

Oblikovanje: Ana Vedlin

Tisk: Grafex d.o.o., naklada: 3.000

univerzitetni klinični center ljubljana

VABIMO VAS, DA TUDI VI SOUSTVARJATE NAŠ ČASOPIS

Želimo si, da zaposleni v UKC Ljubljana tudi v letu 2025 čim bolj sodelujete pri vsebini časopisa. Prispevke, obvestila in fotografije, ki jih želite objaviti v naslednji številki, pošljite v uredništvo najkasneje do 25. maja 2025. V uredništvu si pridržujemo pravico do krajšanja poslanih prispevkov in izbora fotografij, primernih za objavo. Poročila o strokovnih srečanjih naj vsebujejo do 4000 znakov s presledki, članki s strokovno vsebino pa do 8000 znakov s presledki. Prispevke lektoriramo. Fotografije oddajte posebej (ne v besedilu) v digitalni obliki (jpg, png), minimalna velikosti datoteke 500 KB in obvezno navedite ime avtorja fotografije.

Prispevke in fotografije pošljite na naslov: soj@kclj.si.

Glasilo v elektronski obliki na:
www.kclj.si

Andreja Comino, Enota za odnose z javnostmi

Foto: Tina Roš

Služba za kardiologijo Pediatrične klinike

Najboljša oskrba za male bolnike

Prirojene srčne napake so najpogostejša oblika prirojenih nepravilnosti. Na tisoč rojenih otrok se jih med 7 in 8 rodi s prirojeno srčno napako; v Sloveniji je to približno sto otrok. Približno desetina je tako hudih, da je že v prvem mesecu oziroma v prvem letu življenja otroka potreben velik poseg na srcu. Tem malim bolnikom pomagajo v Službi za otroško kardiologijo, ki jo vodi Gorazd Mlakar, dr. med., tesno pa sodelujejo tudi s Centrom za obravnavo otrok s prirojeno srčno napako UKC Ljubljana, ki ga vodi srčni kirurg Janez Vodiškar. »To je velika skupina ljudi, ki sodelujejo, in to sodelovanje je zelo dobro,« pravi Gorazd Mlakar. Prav Služba za kardiologijo je bila po ocenah specializantov izbrana med najboljšimi tremi oddelki, kjer se izobražujejo specializanti pediatrije. »To ni naključje, za tem je veliko marljivega dela,« še navrže.

»Pri približno desetini prirojenih srčnih napak je običajno treba ukrepati v prvem mesecu otrokovega življenja. Ti otroci v prvem mesecu potrebujejo kompleksne ukrepe za stabilizacijo. Večina otrok ima sicer razmeroma preproste srčne napake, manjše število teh drugih, s kompleksnimi napakami, pa zahteva poglobljena interdisciplinarna znanja,« razlaga Gorazd Mlakar, ki so ga že od nekdaj zanimali mehanizmi bolezni, ki so v kardiologiji od vseh vej medicine verjetno najbolj razdelani. »S kardiologijo se tako ali drugače ukvarjam od začetka, v UKC Ljubljana sem že skoraj dvajset let. Začel sem na otroški intenzivni in se potem bolj poglobljeno posvetil otroški kardiologiji,« razlaga Gorazd Mlakar, ki je zelo užival že med študijem in ni nikoli čutil potrebe, da bi počel kaj drugega. Hvaležen je, da je že med študijem imel izredne profesorje, ki so mu znali prenesti tako ogromno znanja kot ljubezen do poklica, v katerem lahko neznansko pomagaš ljudem.

“ V interdisciplinarnem timu, v katerem sodelujejo otroška srčna kirurgija, otroška kardiologija, otroška intenzivna terapija, neonatologija, anestezija, perfuzionisti, psihologi, vzgojiteljice in dietetiki, so izjemno pomembni tehniki in medicinske sestre, ki jih je v timu številčno največ – a še zdaleč ne dovolj. Vse so delu izjemno predane in tako rekoč za vsako lahko damo roko v ogenj, da je prepričana, da je poklic pediatrične medicinske sestre najlepši. Zelo bi si jih želeli imeti še mnogo več!

USPOSOBLJENI ZA NAJBOLJ ZAHTEVNE POSEGE

»Všeč mi je, da sem na otroškem oddelku, da je sistematičen pristop, zdravljenje pa temelji na fizioloških in patofizioloških principih ter morfologiji. Obenem pa tudi zelo rad delam z otroki. Opravljamo različne posege – interventno otroško kardiologijo, kamor spadajo invazivna diagnostika in intervencije pri nekaterih strukturnih napakah, kot recimo zapiranje ASD odprtega Botallovega voda, zapiranje patološkega žilja, balonske dilatacije zaklopk in žilnih zožitev, vstavljanje žilnih opornic, perkutarno vstavljanje pulmunalne zaklopke. Prva stvar, na katero pomislim, je, kaj je z otrokom narobe in kako mu bomo pomagali. Pri nas je ukrepanje za vsako napako dobro definirano in tudi diagnostika je na visokem nivoju,« razlaga Gorazd Mlakar in pove, da so imeli lani na oddelku 755 malih bolnikov, v ambulanti pa so jih pregledali kar 6.388.

> *“ Oddelek sestavlja pet specialistov. Štirje so zaposleni za polni delovni čas, eden za 60 %, imajo pa še zunanje zdravnike s kardiološkim in drugimi znanji, ki so zaposleni za krajši čas in delajo ambulanto. Zelo smo zadovoljni z njimi in dobro sodelujemo. V načrtu imamo povečanje mreže na sekundarnem nivoju po Sloveniji, da se bo tudi po drugih bolnišnicah, kjer je še ni, razvila otroška kirurgija. Želimo si razvoja stroke po celi Sloveniji. Za male bolnike skrbi tudi 18 medicinskih sester.*

V VRHU TRANSPLANTACIJ

Za nekatere male bolnike je edina pomoč transplantacija srca, kot so jo nedavno izvedli pri malem dečku Valentinu. »V zadnjih desetih letih smo imeli tri oz. štiri takšne primere pri tako majhnih otrocih. Tudi v Evropi so transplantacije srca pri dojenčkih zelo redke, saj je na razpolago sorazmerno malo teh organov. Mi imamo srečo, ker v Evrotransplant prispevamo sorazmerno več organov na milijon prebivalcev in smo zaradi tega upravičeni tudi do sorazmerno večjega števila prejetih organov. Zato je verjetnost, da dobimo organ, celo tridesetkrat večja, kot denimo, v Nemčiji. Transplantacije srca so vedno multidisciplinarne; to pride še posebej do izraza v pediatriji.«

Na področju kirurgije prirojenih srčnih napak imajo še dva otroška srčna kirurga, Igorja Šehića in specializanta Urbana Stupana. Uspehe oddelka sporočajo v evropsko podatkovno bazo, kjer se zbirajo podatki za celo Evropo. »Rezultati našega centra so primerljivi z evropskimi. Naš center je malo večji od povprečja, imamo pa tudi malo boljše rezultate od povprečnega evropskega centra, zato smo po objektivnih kazalnikih lahko ponosni na svoje delo,« razlaga Gorazd Mlakar, ki razloge za takšne uspehe vidi v tem, da vsi zaposleni med seboj zelo dobro komunicirajo, nimajo konfliktov in se dobro razumejo. Predvsem pa vse zelo zanima to, s čimer se ukvarjajo. Odlično sodelujejo tudi z nemškim centrom Deutsches Herzzentrum München, ki je prevzel del izobraževanja našega tima. Na voljo so jim tudi za konzultacije. ■

PA ŠE MALO STATISTIKE:

V letu **2024** so:

- ✓ **na srcu operirali 72** otrok,
- ✓ opravili so **70 katetrizacij in interventnih posegov** na otroškem srcu.
- ✓ Na oddelku so imeli **hospitaliziranih 755 otrok**,
- ✓ v ambulantah pa so opravili kar **6.388 pregledov**;
- ✓ Opravljenih je bilo tudi **45 elektrofizioloških posegov in preiskav v splošni anesteziji**.

Dobrodelni tek **ROKUSOV HOP NA GRAD** že tradicionalno podpira tudi vodstvo UKCL: vodilu »zdrav duh v zdravem telesu« sta tokrat sledila pomočnik generalnega direktorja za področje informatike Matej Keber in sodelavec Šefik Suljić (na fotografiji v družbi pediatrinje in ene od pobudnikov dogodka Nine Battelino). Več o prijetnem športnem druženju na strani 28.

Andreja Comino, Enota za odnose z javnostmi

foto: osebni arhiv, Žan Rutar, Alenka Klun

V UKC Ljubljana smo v evropskem in svetovnem vrhu robotskih operacij

doc. dr. Simon Hawlina, Klinični oddelek za urologijo, Kirurška klinika UKCL

V UKC Ljubljana vsako leto opravimo skoraj 400 robotsko asistiranih operacij. »Z enim robotskim sistemom, ki ga imamo od leta 2018, opravimo dvakrat več posegov letno, kot jih v povprečju opravijo na takih sistemih v tujini. S tem obsegom operacij je robot več kot izkoriščen. Nadaljnje povečanje števila operacij je možno le z dodatno, robotu namenjeno operacijsko dvorano in z dodatnim sistemom,« pravi kirurg doc. dr. Simon Hawlina, dr. med., s KO za urologijo.

Ekipa šestih kirurgov s področja abdominalne kirurgije, štirih kirurgov s področja urologije in dveh iz ginekologije vsako leto opravi tudi do pet najbolj kompleksnih in zahtevnih multidisciplinarnih operacij, kar UKC Ljubljana uvršča v svetovni in evropski vrh. Naši zdravniki se nenehno izobražujejo. Doc. Hawlina je bil novembra lani v Clevelandu, pred kratkim pa na evropskem urološkem kongresu v Madridu. Poleg udeležbe v tujini slovenski strokovnjaki iz UKC Ljubljana znanje tudi predajajo – nazadnje na 3. ljubljanskem simpoziju robotske kirurgije z naslovom Zapleti robotsko asistiranih kirurških posegov.

Po čem ste si najbolj zapomnili kongres v Madridu?

Videli smo kar nekaj novosti. Med drugim tudi nove kitajske robote, ki jih bo na trgu vse več in so nekakšne kopije že obstoječih, vendar ima vsak tudi določene izboljšave. Niso čisto primerljivi s sistemom, ki ga imamo mi, ampak je mogoče z njim dobro izvajati operacije. Azija, za katero kdaj predvidevamo, da je kakšen korak za nami, pa je, denimo na Kitajskem in v Indoneziji, še korak pred Evropo in Ameriko ter operacije izvaja že na daljavo. Kitajski roboti bodo, podobno kot električni avtomobili in telefoni, tudi cenovno vedno bolj dosegljivi in primerljivi najboljšim.

Kako pa je bilo v Clevelandu?

Novembra lani sem bil na obisku v bolnišnici v Clevelandu, ki je bila že tretjič izbrana za drugo najboljšo bolnišnico na svetu. Prepričal sem se, da pri nas pacient dobi enako vrhunsko obravnavo kot v ZDA. Naj ponazorim s primerom: če pri nas nekdo zboli za urološkim rakom ledvice, bo operiran enako kot v Clevelandu. In temu moramo slediti. Naj dodam, da je v svetu rast robotsko asistiranih operacij izjemno hitra; v uporabi je že več kot 9.000 robotov (od tega jih je le 20 odstotkov v Evropi). Z njimi opravimo že štiri odstotke vseh operacij. Slovenija ima za zdaj le dva taka robota (eden je v UKC Ljubljana), potrebovali pa bi vsaj še štiri. Vedeti moramo, da nas na tem področju prehitevajo mnoge države, ki smo jih imeli za drugorazredne. Čez mesec dni bo Srbija dobila kitajskega robota, Hrvati imajo že štiri robote in kupujejo nove. Da ne govorimo o Bolgariji in Romuniji, kjer imajo več kot trideset sistemov. Videli so, da je to prava smer. Ko bo v medicino in robotiko močneje vstopila še umetna inteligenca, se zna zgoditi, da bodo države, ki ne bodo imele te tehnologije, nekonkurenčne.

Kako pa deluje robot v UKC Ljubljana?

Iz klinične prakse lahko rečem, da po sedmih letih robotski program poteka kot švicarska ura. Robot je izkoriščen do maksimuma; bolj se ga ne da izkoristiti, razen če bi delali še ponoči in med vikendi. Z njim naredimo več kot štiristo posegov. Povprečje posegov na robotu je dvesto. Z novim robotom bi seveda naredili več posegov, brez težave petsto, šeststo. A potrebujemo tudi dodaten prostor. Torej, robotu namenjeno operacijsko dvorano. Bil bi bolj dostopen, saj ga želimo vpeljati v klinično prakso na torakalni kirurgiji, ORL in še kje. Potrebujemo pomoč na vseh področjih, da bomo lahko normalno opravljali svoje delo in zdravili bolnike na najvišji možni ravni.

> *„Kirurgi smo najbolj zadovoljni, ko pacienti v ambulanti povedo, kako hitro so okrevali. Kljub veliki operaciji so že naslednji dan doma, nasmejani in brez bolečin. To nas motivira in nam daje energijo za nadaljnje delo.*

Katere so njegove največje prednosti?

Prednosti robotsko asistiranih posegov so številne: operacije se izvajajo na minimalno invaziven način. Za bolnika to pomeni manj zapletov, manj izgube krvi, manj možnosti, da se poškoduje kateri od sosednjih organov. Posledično to pomeni tudi krajšo hospitalizacijo, krajšo odsotnost z dela in boljši funkcionalni rezultat za pacienta. Pomembne prednosti so tudi z vidika zdravstvenega sistema. Postoperativna nega takega bolnika je manj zahtevna, kar pomeni razbremenitev celotnega zdravstvenega osebja. To je izjemno pomembno v času, ko nam primanjkuje sester. Pacient pride, ga oskrbimo in gre naslednji dan brez bolečin domov. Večina pose-

gov na našem robotu so na prostati. Prav lepo je videti paciente po operaciji, kako hitro okrevajo. Že ko zapustijo bolnišnico, so videti, kot da ne bi imeli zahtevne operacije.

Krajši čas pacientov v bolnišnici pomeni tudi veliko prihrankov.

Seveda. Krajši pooperativni čas hospitalizacije je zelo pomemben, država govori o skrajševanju bolniškega staleža. Koliko prihrankov pri bolniških staležih bi lahko imeli, če bi opravili še več robotskih operacij! Pacient gre hitro iz bolnišnice, zelo hitro se vrne v vsakdanjo rutino in na delovno mesto. Robotski program deluje učinkovito tudi ob kadrovskem pomanjkanju. Učinkovito smo reorganizirali delo in na posamezno posteljo opravimo več posegov kot v klasični kirurgiji. Pa tudi intenzivna nega je precej manj zahtevna. Vsak pacient ne potrebuje svoje sestre, pa tudi možnost zapletov je veliko manjša. Dejansko robot razbremeni osebje. Če bi delali odprto operacijo, bi jih naredili deset in bi imeli oddelek poln, nato pa bi čakali, dokler ne bi okrevali in odšli domov.

Omenjate tudi tako imenovane posege »single port«. Za kaj točno gre?

To je največja novost na področju robotsko asistirane kirurgije. Sistem »single port« omogoča operacijo skozi eno luknjo. Takega sistema Slovenija še nima. Gre za še manj invazivno metodo, primerno za operacije raka prostate, ledvic, rekonstrukcijo, ORL … V UKC Ljubljana smo to sposobni izvajati.

Kako je s plačevanjem posegov s strani ZZZS-ja?

ZZZS nameni dodatek za robotsko asistirani poseg v višini 2000 evrov in to zgolj za 400 operacij na leto. Za dodatek tako konkurirata tako UKC Ljubljana kot SB Celje, ki trenutno izvajata tovrstne posege. Ko je številka 400 presežena, gre zdravstvena ustanova z vsakim dodatnim posegom zavestno v negativne številke. Seveda to finančno ni vzdržno in poriva bolnišnice v dodatne velike izgube. Zavarovalnica bo morala začeti plačevati posege po realnih cenah, sicer ne bo mogoče izvajati katerih drugih, za slovenske bolnike pomembnih zdravljenj. Na tem področju bo treba narediti konkretno reformo, sicer bomo izgubili najboljše kadre.

Nova tehnologija v medicini daje mladim zdravnikom velik elan. Investicije v dražje tehnološke posodobitve so svetla točka v teh težkih časih, ko se zdi, da nam je država obrnila hrbet in nezadostno investira v javno zdravstvo. Naš robot je star sedem let. Če ga ne bi bilo, tudi mene ne bi bilo v UKC Ljubljana. In še marsikoga drugega ne. S tem robotom smo si kupili deset let, ko lahko še konkuriramo svetu. Čas, v katerem se posamezniki počutimo kompetentne in smo prepričani, da svojim bolnikom nudimo najboljše. Seveda to za sabo potegne tudi veliko zadovoljstvo in dobre odnose v timu.

Poudarjate pa še eno veliko prednost robotov – multidisciplinarne posege.

To je vrh medicine v Evropi in celem svetu. Te posege opravljamo multidisciplinarno – v sodelovanju različnih subspecializacij. Vesel sem, da jih lahko nudimo bolnikom tudi v UKC Ljubljana. Tu sodelujejo timi zdravnikov, ki pomagajo bolnikom z različnimi boleznimi rešiti težavo z eno operacijo. Na leto naredimo približno pet posegov. Gre za bolezni na različnih organskih sistemih – denimo tumor ledvice in trebušne slinavke. Včasih si moral bolnika operirati na klasičen način, namesto da bi vse naredil minimalno invazivno, ali pa si čakal na okrevanje po eni operaciji in ga potem čez nekaj mesecev operiral še enkrat. To je velik plus za bolnike, da lahko v eni seansi ozdravimo bolnika več bolezni.

“ Multidisciplinarni posegi so vrh medicine v Evropi in celem svetu. Te posege opravljamo multidisciplinarno – v sodelovanju različnih subspecializacij. Vesel sem, da jih lahko nudimo bolnikom tudi v UKC Ljubljana. Tu sodelujejo timi zdravnikov, ki pomagajo bolnikom z različnimi boleznimi rešiti težavo z eno operacijo.

Operacija mora biti načrtovana do zadnje podrobnosti – vsi sodelujoči se moramo natančno dogovoriti za vrstni red. Potem operira najprej en tim, nato pa še drugi. Seveda se dogovorimo, kaj bi bilo najboljše za bolnika, s katerim organom najprej začeti. Tak način dela nas ohranja tukaj, saj bi mnogi brez tega že odšli v tujino. Nenazadnje nam to omogoča prepoznavnost v tujini in objave v tuji literaturi.

Vsi, ki operirajo z robotom, so izjemni strokovnjaki. Kakšne cilje in namene pa imate?

Cilj UKC Ljubljana je postati vodilni referenčni center za robotsko kirurgijo v tem delu Evrope. Ob hitrem razvoju programov v sosednjih državah sta širitev programa in nakup dodatnih robotskih sistemov strateškega pomena.

Že tretje leto zapored pa organizirate tudi simpozij. Od kod naslov letošnjega simpozija Zapleti robotsko asistiranih kirurških posegov?

Zapletov pri teh posegih je zelo malo – vendar je prav zato pomembno, da nanje mislimo vnaprej. Teme smo se lotili kot vaje v kriznih situacijah – da bomo pripravljeni, ko bo to potrebno. ■

Andreja Basle, Enota za odnose z javnostmi

Foto: Žan Rutar

Takšnega zdravljenja v tujini za našega pacienta ne bi mogli dobiti

Transplantacija srca pri dojenčku

Na fotografiji del transplantacijske ekipe, ki je izvedla poseg skupaj s staršema in vodstvom UKC Ljubljana: glavni operater izr. prof. dr. Juš Kšela, dr. med., asistirala sta Igor Šehić, dr. med. in Urban Stupan, dr. med., anesteziologinji sta bili Špela Pirtovšek Štupnik, dr. med., in Urška Žerjav, dr. med., in anestezijska medicinska sestra Miha Šubic, dipl. zdravstvenik, perfuzionista Boža Matušek, dipl. med. sestra in Mitja Marinšek, dipl. zdravstvenik ter instrumentarke: Anže Klemenc, dipl. zn., Saša Vinarnik, dipl. bab., Miljana Kraševec, viš. med. sest. in Ksenija M. Ferenc dipl. bab. Neposredno transplantacijsko pripravo je opravila dr. Sabina Frljak, dr. med.

Izkušena multidisciplinarna ekipa kardiokirurgov, kardiologov, transplantacijskih kardiologov, anesteziologov UKC Ljubljana (UKCL) in medicinskega osebja je lani konec oktobra izvedla uspešno transplantacijo srca pri 6-mesečnem dojenčku.

»Valentino je danes 10-mesečnik, za katerega nihče ne bi opazil, da je prestal zahtevno transplantacijo. Plazi se, skoraj že hodi, ves čas se smeji. Odlično sprejema zdravila, zaenkrat je njegovo odraščanje brez posebnosti. Prepričana sem, da Valentino živi samo zato, ker je bil rojen v Sloveniji,« je na februarski novinarski konferenci povedala hvaležna **mamica Sonja Kolenc.**

Doc. dr. **Ivan Kneževič**, dr. med., strokovni direktor Kirurške klinike in vodja Centra za transplantacijsko dejavnost v UKC Ljubljana je dejal, da je to nov mejnik na področju transplantacij srca pri otrocih v UKC Ljubljana. Kot je še povedal, so transplantacije srca, še posebej pa transplantacije pri tako majhnih otrocih, zaradi izjemne kompleksnosti pokazatelj izjemne vrhunskosti medicine v UKC Ljubljana.

> *“ Slovenija se po številu transplantacij srca na milijon prebivalcev od leta 2009 uvršča v sam svetovni vrh.*

Transplantacija je bila nujna zaradi končne odpovedi srca zaradi genske bolezni srčne mišice. Valentino je bil pred tem kratek čas že priklopljen na zunajtelesni krvni obtok (ECMO), ko se je našlo primerno srce darovalca. Ob tem je vodja Službe za kardiologijo na Pediatrični kliniki **Gorazd Mlakar**, dr. med., kjer so otroka obravnavali pred in po posegu, pojasnil, da se v Evropi letno izvede do pet transplantacij srca pri otrocih, mlajših od enega leta. V Sloveniji je bilo doslej opravljenih 9 tovrstnih posegov pri otrocih, mlajših od 16 let. Pred Valentinom je bil najmlajši otrok s transplantacijo srca v Sloveniji star 11 mesecev, poseg pa je bil opravljen leta 2013.

Kot je dejal izr. prof. dr. **Juš Kšela**, dr. med., ki je z Blažem Orožnom, dr. med., odšel v tujino po srce, je možnost, da transplantacijski center prejme klic in možnost za tako majhno srce, zelo majhna in se zgodi zelo redko. V Slovenija-transplant in od tam v UKC Ljubljana smo informacijo o organu prejeli 19. oktobra lani ob 20. uri. Takoj je bila formirana ekipa, ki je poletela v drugo državo znotraj Eurotransplanta po organ. Prejemnik je bil v operacijski dvorani ob 3. uri zjutraj, ob 4. uri se je začela presaditev, ki je bila uspešno zaključena ob 11. uri.

PRI TRANSPLANTACIJAH SRCA V SVETOVNEM VRHU

Slovenija se po številu transplantacij srca na milijon prebivalcev od leta 2009 uvršča na sam svetovni vrh. Od tega je bilo v tem obdobju v Sloveniji na leto kar 12 krat opravljenih največ transplantacij srca na milijon prebivalcev na svetu na leto. Skupaj je bilo do sedaj v Sloveniji opravljenih več kot 450 presaditev srca.

ZAVEDANJE VELIKE ODGOVORNOSTI

»Cel proces je zelo zahteven, prav nič ne sme iti narobe in ne zgolj kirurška ekipa, temveč celotna ekipa, ki sodeluje pri takšni presaditvi organa, se ves čas zaveda te velike odgovornosti. Pri tako kompleksnem logističnem in tehnično zahtevnem kirurškem posegu mora vsak posamezen korak potekati optimalno, od odvzema srca naprej, poti nazaj v Slovenjo, priprave malega pacienta na poseg in nato same transplantacije ter od tu naprej seveda tudi nadaljnje intenzivne oskrbe,« je pojasnil prof. dr. Juš Kšela, kirurg, ki je opravil kirurški poseg.

Po posegu je zelo ključno interdisciplinarno vodenje bolnika, pri katerem je sodelovala celotna transplantacijska ekipa in ekipa intenzivne enote: doc. dr. Petja Fister, dr. med., Irena Vulićevič, dr. med. iz Kliničnega oddelka za intenzivno terapijo otrok Pediatrične klinike in tim zdravstvene nege Kliničnega oddelka intenzivne terapije otrok Pediatrične klinike. Dojenček je poseg prestal izjemno dobro, je dobro okreval in je bil kmalu odpuščen iz bolnišnice. Kot je opisala mamica, se je Valentino staršema že naslednji dan po operaciji nasmehnil skozi tubus.

Generalni direktor UKCL doc. dr. **Marko Jug**, se je poleg zahvale, ki jo je izrekel sodelavcem za izjemen doprinos, zahvalil tudi staršema: »Hvala, da sta zmogla zaupati sistemu, ustanovi UKCL, ki se 24 ur na dan vse dni v letu trudi, da lahko pacientov da vse, kar ta medicina premore.«

Janez Vodiškar, vodja Centra za obravnavo bolnikov s prirojenimi srčnimi napakami UKC Ljubljana:

„Za takšen poseg je moralo usklajeno delovati zelo veliko ljudi, velik tim. Takšnega zdravljenja iz različnih razlogov v tujini za našega pacienta ne bi mogli dobiti. To je velik uspeh UKC Ljubljana in slovenske medicine. Ponudimo lahko nekaj, kar lahko ponuja samo sodobna medicina.

Izr. prof. dr. Gregor Poglajen, vodja Programa za napredovalo srčno popuščanje in transplantacije srca, KO za kardiologijo, UKC Ljubljana:

„Opisan uspešno izveden poseg je zahteval koordinirano in visoko strokovno usposobljeno transplantacijsko ekipo, katere jedro predstavljajo transplantacijski kardiologi Programa za napredovalo srčno popuščanje in transplantacije srca, transplantacijski kardiokirurgi KO za kirurgijo srca in ožilja in transplantacijski anesteziologi KO za anesteziologijo UKCL.

Sonja Kolenc, mamica malčka:

„Hvaležna sva vsem, ki so pripomogli k izvedbi operacije in zdravljenju. Slovenija ima izjemne strokovnjake. Ves čas sva imela veliko podporo s strani medicinskega osebja in sva dobila vse informacije, ki sva jih želela ali potrebovala.

Doc. dr. Marko Jug, generalni direktor UKC Ljubljana:

„V celotnem procesu zdravljenja je sodelovalo več kot 50 strokovnjakov. To so izjemni, vrhunski strokovnjaki vsak na svojem področju, predvsem pa izvrstni ljudje. UKC Ljubljana je od ljudi in za ljudi in bo vedno tu. In bo izvajal vse to, kar ljudje potrebujejo.

Doc. dr. Marko Pokorn, strokovni direktor Pediatrične klinike:

„Hvala vsem sodelavkam in sodelavcem Pediatrične klinike in UKCL, ki so poskrbeli za izjemno strokovno opravljeno delo ter empatičen odnos do staršev in to ves čas obravnave, od postavitve diagnoze preko negotovega čakanja na srce, med in po samem posegu ter tekom nadaljnjega rednega spremljanja.

Andrej Gadžijev, direktor zavoda Slovenija-transplant:

„Da je postopek lahko stekel, so na drugi strani starši izgubili otroka in imeli dovolj moči, da so v tistem težkem trenutku altruistično reagirali in privolili v darovanje. Tudi pri nas imamo starše, ki žal izgubijo otroke, a so dovolj močni, da vidijo, da je mogoče nekomu ob tako težkem trenutku pomagati. ■

Alenka Klun, Enota za odnose z javnostmi

Foto: arhiv UKCL

Na desetine rešenih mladih življenj

30 let podpornega zdravljenja kritično bolnih otrok z ECMO v Sloveniji

»V medicini je običajno tako, da novosti v zdravljenju najprej uvedemo pri odraslih bolnikih in šele nato pri otrocih. Ampak včasih smo pediatri pred zdravniki za odrasle: v UKC Ljubljana je bilo tako pri zdravljenju z zunajtelesno membransko oksigenacijo,« je ob 30-letnici uspešnega izvajanja ECMO pri otrocih povedal doc. dr. Marko Pokorn, dr. med., strokovni direktor Pediatrične klinike UKCL.

Izum in razvoj podpornega zdravljenja z zunajtelesno membransko oksigenacijo (ZTMO, angl. extracorporeal membrane oxygenation, ECMO) je eden od pomembnejših prebojnih korakov v pediatrični intenzivni medicini, saj je omogočil življenjsko podporo in preživetje nekaterim najbolj kritično bolnim otrokom.

Omenjeno zdravljenje je način, kako bolnika, ki so mu odpovedala pljuča in/ali srce, ohraniti pri življenju, dokler si oboleli organ ne opomore ali pa se ga nadomesti s presajenim. Seveda gre za postopek zdravljenja, ki ni brez zapletov, za uspeh pa so potrebni strokovnost osebja, izkušnje in dobro sodelovanje celotne zdravstvene ekipe, ki obravnava tako hudo bolnega otroka.

PRAZNOVANJE S PONOSOM IN POKLONOM PIONIRJEM

»Naši predhodniki so bili pionirji na področju prenašanja najbolj napredne medicine v naš prostor. 20. junija 1994 so prvo deklico zdravili s postopkom ECMO in bil je uspešen,« je v zahvali prejšnjim in sedanji generaciji zdravstvenih delavcev – zdravnikov, medicinskih sester, fizioterapevtov, psihologov in drugega osebja, ki skrbi za najtežje bolne otroke, s ponosom dejala predstojnica Kliničnega oddelka za intenzivno terapijo otrok (KOITO) Pediatrične klinike UKC Ljubljana doc. dr. **Petja Fister,** dr. med.

SLOVENSKA MEDICINA V KORAKU Z NAJNAPREDNEJŠIMI

Doc. dr. **Janez Primožič**, dr. med., svetnik, je kot predstojnik Kliničnega oddelka za otroško kirurgijo in intenzivno terapijo (1987-2010) Kirurške klinike UKC Ljubljana, t. i. KOOKIT, vodil ekipo, ki je v Sloveniji najbolj kritično bolne otroke leta 1994 začela zdraviti z ECMO. To je bilo le nekaj let po tem, ko je ECMO postal uveljavljena možnost podpornega zdravljenja kritično bolnih novorojenčkov in otrok v svetovnem merilu.

> *Pediatrična klinika UKC Ljubljana je še danes, tri desetletja kasneje, edina ustanova v Sloveniji, ki pri otrocih izvaja ECMO.*

Kot se spominja doc. Primožič, so v dobrih dveh desetletjih, odkar so v UKC Ljubljana leta 1970 začeli z intenzivno terapijo za otroke (takrat je bil KOOKIT del Kirurške klinike, v 2021 pa se je KOITO pridružil Pediatrični kliniki), izčrpali vse druge načine zdravljenja kritično bolnih otrok, ki so bili ogroženi do te mere, da bi lahko umrli, zato so se začeli spraševati, kako in kam naprej.

Metodo ECMO je Janez Primožič spoznal na izobraževanju v ZDA, prvi treningi takšnega zdravljenja pri nas pa so v sodelovanju z Veterinarsko fakulteto potekali na živalih, natančneje na psih. Ključen preskok je pomenilo zdravljenje malih bolnikov na Oddelku intenzivne terapije.

Na fotografiji iz osebnega arhiva Janeza Primožiča poleg predstojnika tudi Ivan Vidmar in Gorazd Kalan ter ostali sodelavci iz časa začetkov podpornega zdravljenja z ECMO.

> *Otroci, ki smo jih dajali na ECMO, so imeli 80-odstotno možnost, da ne preživijo. Bili so med življenjem in smrtjo. Zavedali smo se, da bi jih, če jih ne bi začeli pravočasno zdraviti, večina umrla.*

V prvem desetletju, torej med 1994 in 2004, je preživelo 11 od 18 na ta način zdravljenih otrok. Kot sklene doc. Primožič:

> *Metoda v medicini je vredna toliko, kolikor je vreden njen izid. Če je dober, ima vse skupaj velik smisel.*

VRHUNSKI TIM ZA VRHUNSKI DOSEŽEK

Prav tako upokojeni prim. **Ivan Vidmar**, dr. med., svetnik, ki je kot predstojnik oddelka nasledil doc. Primožiča, pa poudarja pomen sodelovanja celotnega tima od zdravnikov do medicinskih sester ter ustroja celotnega UKC Ljubljana v ozadju, od laboranta do strežnice. »To je kot nek orkester, ki mora biti usklajen.«

Mag. **Gorazd Kalan**, dr. med., nekdanji vodja Enote za intenzivno terapijo v okviru omenjenega oddelka, ECMO uvršča med razvojne mejnike slovenske medicine: »Gre za vrhunski dosežek, ki ga lahko postavimo ob prvo operacijo na odprtem srcu ali prvo dializno zdravljenje, presaditev srca in zahtevne operacije na možganih. Predvsem pa je pomembno, da še vedno deluje.«

V 30 letih je bilo z ECMO na Pediatrični kliniki zdravljenih 115 otrok, preživela je več kot polovica novorojenčkov in polovica otrok. Letno je z ECMO zdravljenih od 4 do 10 otrok.

KOT PLOVBA MED SCILO IN KARIBDO

»ECMO ima tudi veliko zapletov, na katere moramo biti ves čas pozorni, in najbolje jih je, kolikor je mogoče, preprečevati, če se zgodijo, pa takoj odreagirati in ukrepati. To omogoča res predana ekipa, ki je na voljo 24 ur na dan, 7 dni v tednu in vseh 365 dni v letu. To v našem centru imamo že 30 let,« pove doc. dr. Petja Fister.

Kot pojasni predstojnica KOITO, ECMO deluje tako, da otroku odvzemajo kri iz telesa, jo vodijo prek oksigenatorja, kjer jo oskrbijo s kisikom, nato pa s črpalko vrnejo v telo. Pri tem zapletenem postopku kri pride v stik s tujimi materiali in se začne strjevati, kar je ena glavnih težav te metode. Zaradi tega moramo otroke zdraviti z zdravili proti strjevanju krvi, zaradi katerih pa lahko po drugi strani pride do krvavitev, lahko tudi usodnih.

„ To je tehtnica, ki jo pri zdravljenju z ECMO zelo zanihamo. Pravzaprav pri zdravljenju težko bolnih otrok ves čas plujemo med Scilo in Karibdo. Pomembno je multidisciplinarno sodelovanje. Odločitev, da bomo otroka zdravili z metodo ECMO, je prav tako timska. Sodelujemo zdravniki intenzivisti, kardiologi in srčni kirurgi ter glede na osnovno bolezen tudi drugi zdravniki pediatri.

Asist. **Gorazd Mlakar,** dr. med., vodja Službe za otroško kardiologijo na Pediatrični kliniki UKC Ljubljana, pravi, da so izidi običajno dobri, zato »ECMO pri otrocih nujno potrebujemo«. »Z utečenim sodelovanjem s kolegi intenzivisti so zelo zadovoljni, takšno zdravljenje je tudi odraz sodobne evropske razvite medicine,« pove in sklene: »Otroške kardiologije si brez ECMO ne moremo predstavljati.«

Otroški srčni kirurg **Igor Šehić**, dr. med. iz Centra za obravnavo bolnikov s prirojenimi srčnimi napakami UKC Ljubljana, izpostavlja pomen timskega dela pri zdravljenju najbolj bolnih otrok, pritrjujejo pa mu tudi medicinske sestre s KOITO.

Napredek v tehnologijah spremljanja in podpore je omogočil razširitev uporabe ECMO za različne primere respiratornega in srčnega popuščanja pri novorojenčkih in otrocih. Za izboljšanje rezultatov, zmanjšanje zapletov in razširitev uporabe tečejo številne raziskave.

Okroglo obletnico podpornega zdravljenja z ECMO smo v UKC Ljubljana obeležili na 26. mednarodnem simpoziju z učnimi delavnicami za zdravnike in medicinske sestre Kritično bolan otrok, ki je potekal 7. in 8. marca 2025. Posebej za to priložnost smo v Enoti za odnose z javnostmi posneli film, v katerem so pred kamero stopile nekatere ključne osebnosti zdravljenja otrok z ECMO v zadnjih treh desetletjih.

Poleg strokovnjakov, brez katerih metode ECMO v Sloveniji najbrž ne bi bilo, so ob pomembni obletnici spregovorili starši štirih malih bolnikov, katerih zgodbe so se srečno končale prav po zaslugi uspešnega zdravljenja z ECMO: Emme, Aljaža, Flore in Valentina.

Oglejte si jih na tej povezavi:

»Ko te ponoči pokličejo in povedo, da je ECMO, veš, da moraš priti čim hitreje in se ti po glavi že podijo najrazličnejše misli,« pripoveduje vodja zdravstvene nege na KOITO, DMS **Marina Lukić**. Zgodbe malih bolnikov se zdravstvenih delavcev dotaknejo – precej je lepih, ki jih spremljajo in spodbujajo pri delu, jim dajejo moč, da ostanejo tu in so pripravljeni na naslednji primer.

Tudi DMS **Nedisa Bosankić** poudarja, da sta ključni dobra usklajenost in pripravljenost, saj je v primeru nujnega priklopa na ECMO vse potrebno, tako sistem kot bolnika, urediti v zgolj pol ure. »To so izjemno stresni trenutki,« pove, ti pa se nadaljujejo tudi ves čas zdravljenja teh najhuje bolnih otrok. »Gre za najbolj zahtevne bolnike v intenzivni terapiji,« je prepričana.

DMS **Vesna Medvedšek Zakojč** je del ekipe ECMO že vse od njegovih začetkov pri nas, spominja se: »Takrat smo bili in smo še zdaj z zdravniki z roko v roki, izražamo mnenja, pomisleke, vprašanja, skupaj predebatiramo stvari … ECMO otrok je kljub mojim 28 letom dela še vedno izziv. Ko sem se zaposlila, mi je glavna sestra položila na srce: »Ko boš suvereno vodila ECMO otroka, boš znala vse.«

Deklica, ki so jo 20. junija 1994 po zdravstvenih zapletih po rojstvu kot prvo v Sloveniji priklopili na ECMO, ko je bila stara le en dan, je bila **Lara Zavrnik**. Danes zdrava 30-letnica pravi: »Sama se tega obdobja seveda ne spominjam, so mi pa o tem neverjetnem dogodku pripovedovali starši. Kasneje sem o tem tudi veliko brala. Zahvalila bi se vsem, ki so mi omogočili, da danes živim.« ■

Andreja Comino, Enota za odnose z javnostmi

Foto: osebni arhiv dr. Alje Kavčič, dr. med.

Dr. Alja Kavčič, dr. med., dobitnica nagrade

Diagnoze, težke tako za otroke in njihove družine kot tudi za zdravnike

Med letošnjimi dobitnicami nagrade International Medis Awards je tudi naša sodelavka dr. Alja Kavčič, dr. med., na področju pediatrije. Njeno raziskovalno delo EEG Alpha Band Functional Brain Network Correlates of Cognitive Performance in Children after Perinatal Stroke je bilo objavljeno v znanstveni reviji Neuroimage.

Dr. Alja Kavčič sicer prihaja z Gorenjske, vendar je od vpisa na Medicinsko fakulteto dalje živela v Ljubljani in njeni okolici. »Od majhnega sta me zanimali narava in biologija, v gimnaziji pa sem se navdušila nad biologijo človeškega organizma, zato sem se vpisala na študij medicine. Menda naj bi že kot otrok mami rekla, da bom, ko odrastem, raziskovalka, v prostem času pa pisateljica. Zelo rada sem namreč tudi brala knjige. Na nek način sem se kasneje vsaj delno približala svojim željam iz otroštva. Nihče v moji družini sicer ni v medicinskih vodah, tako da sem se za to poklicno pot odločila sama, na podlagi lastnih interesov,« pripoveduje dr. Alja Kavčič, ki ima zelo lepe spomine na študentska leta, predvsem zaradi spoznavanja novih prijateljev in celotnega študentskega načina življenja, seveda pa je bilo v času izpitnih obdobij tudi naporno.

MEDICINA JE VSEŽIVLJENJSKO UČENJE

»Študij je dolg, zato si vesel, ko zaključiš in lahko počasi začneš uporabljati pridobljeno znanje. Ampak medicina je veda, ki se neprestano širi, in na koncu študija ugotoviš, da moraš znanje ob začetku opravljanja zdravniškega poklica stalno obnavljati. Po zaključku magistrskega študija na Medicinski fakulteti sem se vpisala na doktorski študij, ki sem ga zaključila lani. Ljudje me pogosto sprašujejo, ali sem zdaj končno zaključila s študijem – to se mi zdi zanimivo in vedno rečem, da se v medicini študij v resnici nikoli ne zaključi. Z napredkom se stalno spreminja naše znanje in s tem smernice obravnave ter zdravljenja bolnikov, tako da so knjige in ostala strokovna literatura naše spremljevalke celo življenje,« pripoveduje dr. Alja Kavčič in dodaja, da na začetku študija medicine pediatrija ni bila med njenimi prvimi izbirami na lestvici želenih specializacij. Zanimali sta jo predvsem nevrologija in interna medicina. V zadnjih dveh letnikih pa je na vajah iz predmeta pediatrija prvič prišla v stik s to populacijo in všeč so ji bili drugačen pristop zaposlenih do otrok, sodelovanje med zaposlenimi na Pediatrični kliniki in tudi patologija, ki je v pediatriji res raznolika. Tako se je čisto ob koncu študija odločila za specializacijo iz pediatrije.

PO ZNANJE ŠE V TUJINO

»Že od začetka sem vedela, da si bolj želim dela na terciarnem nivoju, predvsem zaradi želje po raziskovalnem delu. Med specializacijo me je potem najbolj navdušila neonatologija, ki zajema področja vseh organskih sistemov skozi najzgodnejše faze razvoja človeka. Pred začetkom specializacije sem za tri mesece odšla v Newcastle v Združeno kraljestvo, kjer sem pod mentorstvom prof. dr. Roba Forsytha na otroškem nevrološkem oddelku imela priložnost spoznati tamkajšnje klinično delo, hkrati pa sem takrat prvič prišla v stik s konektomiko v nevroznanosti. Veda o možganskih omrežjih me je navdušila in to področje sem začela poglobljeno preučevati. Zgodba pa se je sestavila, ko sem med kroženjem na neonatalnem oddelku prišla v stik s svojo bodočo mentorico, doc. dr. Aneto Soltirovsko Šalamon, ki je to področje poznala. Skupaj sva prišli do ideje, da bi v svoji doktorski nalogi ugotavljala, kako se spremenijo možganska omrežja po perinatalni možganski kapi,« razlaga dr. Alja Kavčič.

> *„Že od začetka sem vedela, da si bolj želim dela na terciarnem nivoju, predvsem zaradi želje po raziskovalnem delu. Med specializacijo me je potem najbolj navdušila neonatologija, ki zajema področja vseh organskih sistemov skozi najzgodnejše faze razvoja človeka.*

DOTAKNE SE JE VSAKA ZGODBA MALEGA BOLNIKA

Dr. Alja Kavčič prizna, da je bil najtežji del začetek, kjer so morali oblikovati celotno metodologijo računanja funkcijskih možganskih omrežij na osnovi EEG signala. Cel proces je trajal skoraj eno leto, ker so za izvedbo raziskave morali pridobiti tudi ustrezen prostor in opremo, kar jim je na koncu v svojem raziskovalnem laboratoriju Nevrološke klinike omogočil doc. dr. Dejan Georgiev. Postopoma so oblikovali strokovno multidisciplinarno raziskovalno skupino, ki je vključevala tudi strokovnjake s področij računalništva in psihologije. Zelo so bili presenečeni nad odzivom družin bolnikov, ki so se v veliki večini odzvale na vabila v raziskavo.

Priprava na EEG snemanje pri eni izmed udeleženk v kontrolni skupini otrok.

»Menim, da to odraža željo ljudi, ki so bili soočeni s to boleznijo, da bi raziskave na tem področju vplivale na izboljšanje obravnave tovrstnih bolnikov. Po zaključeni specializaciji iz pediatrije sem se zaposlila na KO za neonatologijo na Pediatrični kliniki, kjer se s tovrstnimi bolniki srečujemo na začetku njihove zgodbe. Zdi se mi, da raziskave, kot je bila naša, omogočajo boljše razumevanje težav, ki jih lahko pričakujemo pri teh otrocih kasneje v življenju, kar pa predstavlja osnovo za izboljšanje njihovega izida. V splošnem so to diagnoze, ki so težke tako za otroke in njihove družine kot tudi za zdravnike, ki diagnozo postavimo in potem staršem sporočimo, da trenutno nimamo učinkovitega zdravila za to stanje. Zaradi takih trenutkov je naš poklic še posebno zahteven, v splošnem pa je delo na našem oddelku zelo lepo, predvsem zaradi izjemne predanosti in sodelovanja celotnega zdravstvenega osebja,« je hvaležna sogovornica.

VSESTRANSKO AKTIVNA TUDI V PROSTEM ČASU

Ko Alja Kavčič sleče svojo haljo, najbolj uživa in si napolni baterije v družbi svojih najbližjih, družine in prijateljev. Zelo rada tudi potuje, tako da vsak dopust poskuša izkoristiti za spoznavanje novih krajev. Rada ima aktivnosti v naravi, sploh v predelih sveta, ki jih še ne pozna. Ostala ji je ljubezen iz mladosti – v prostem času rada tudi bere, hitro pa prizna, da v zadnjem času bolj strokovno literaturo kot leposlovje, kar upa, da se v prihodnosti spet malo obrne. Občasno tudi slika, ampak daleč od tega, da bi bila v tem izučena – predstavlja ji neko obliko sprostitve. Tako spretno krmari med delom in prostim časom. Nedavno pa je za svoje delo dobila še nagrado.

POMEMBNI IZSLEDKI RAZISKAVE

dr. Alje Kavčič, dr. med.

V raziskavi so preučevali, kako se možganska omrežja spremenijo po perinatalni možganski kapi in kako te spremembe sovpadajo z različnimi kognitivnimi sposobnostmi otrok in mladostnikov. Vključeni so bili otroci s perinatalno arterijsko ishemično kapjo in hemoragično kapjo, primerjali pa so jih s skupino zdravih otrok in mladostnikov. Preko električnega signala možganske aktivnosti, pridobljenega s pomočjo EEG, so izračunali možganska omrežja vseh vključenih otrok in nato analizirali lastnosti omrežij pri posameznikih s perinatalno možgansko kapjo ter jih primerjali z omrežji zdravih posameznikov. Ugotovili so, da omrežja po perinatalni možganski kapi vsebujejo več daljših povezav, zlasti medhemisferičnih, kar je sovpadalo z motnjami pozornosti. Opazna sta bila tudi razpad omrežja na manjše podenote ter izguba hierarhične organizacije omrežja, kar je sovpadalo s slabšimi inteligenčnimi sposobnostmi in nižjo hitrostjo procesiranja informacij. Z raziskavo so dokazali, da je metodologija uporabna za preučevanje motenj povezljivosti v osrednjem živčevju. Poleg tega bi lahko ta pristop uporabili za odkrivanje novih napovednih označevalcev nevrološkega izida po okvari osrednjega živčevja in za ocenjevanje učinkovitosti zdravljenja.

Čim več prostega časa rada preživi v naravi.

»Nagrade mi v resnici niso motivacija za delo. Svoje delo bi poskušala opravljati po najboljših močeh, tudi če za to ne bi prejela nobene nagrade. Na tekmovanje International Medis Awards sem se prijavila na pobudo svoje mentorice in v resnici nisem pričakovala takšnega rezultata. Seveda pa sem vesela, da je študija, ki smo jo objavili z raziskovalno skupino, prepričala strokovno komisijo in da sem se s tem uvrstila med finaliste tekmovanja. Predvsem mi to predstavlja neko dodatno dokazilo, da je bila študija dobro zastavljena in izpeljana. Tudi v prihodnosti si želim nadaljevati s kliničnim delom v neonatologiji in zaključiti subspecializacijo s tega področja. Želim si tudi, da bi mi delovno okolje še naprej omogočalo dodatno izvajanje raziskovalnega dela, ker mi to pomeni popestritev in nadgraditev kliničnega dela,« sklene dr. Alja Kavčič.

“ Nagrade mi v resnici niso motivacija za delo. Svoje delo bi poskušala opravljati po najboljših močeh tudi, če za to ne bi prejela nobene nagrade. ■

Priznanje uglednega delodajalca 2024 in prvo mesto v svoji panogi!

Iz kadrovske službe UKCL sta se podelitve udeležila najmlajši sodelavec Jan Sosič in najbolj izkušena iz vrst naših kadrovnikov - Renata Povšič.

Karierno-zaposlitveni portal MojeDelo.com je tradicionalno podelil nazive Najuglednejši delodajalec preteklega leta. Po izboru več kot 10.000 kandidatov na trgu dela, ki so sodelovali v strokovni raziskavi Ugledni delodajalec 2024, je prav UKC Ljubljana prejel največ glasov v panogi zdravstvo. Priznanja so podelili na slovesnem dogodku zaposlitvenega portala MojeDelo.com, ki že vrsto let pripravlja tudi enega največjih kariernih sejmov v državi. Njihova raziskava Ugledni delodajalec meri, kolikšno veljavo imajo podjetja v očeh potencialnih in obstoječih zaposlenih. Osnova za izbor so mnenja, izkušnje in pričakovanja respondentov, ki ocenjujejo svoje delodajalce in delodajalce, kjer bi se najraje zaposlili, in sicer na podlagi informacij, ki jih imajo o določenem podjetju. Pri raziskavi se upoštevajo vidiki, kot so ugled in podoba delodajalca, ocena delovnega okolja in medosebnih odnosov, priložnosti za napredovanje in nagrajevanje, značilnosti delovnega mesta idr. Celoten postopek izbora temelji na anonimnih odgovorih sodelujočih v raziskavi. Na podlagi vseh zbranih podatkov se oblikuje končni seznam uglednih delodajalcev, ki predstavlja tiste organizacije, ki se v očeh zaposlenih in iskalcev zaposlitve najbolj izkažejo kot privlačni in zaupanja vredni delodajalci.

Njihova raziskava Ugledni delodajalec meri, kolikšno veljavo imajo podjetja v očeh potencialnih in obstoječih zaposlenih. Osnova za izbor so mnenja, izkušnje in pričakovanja respondentov, ki ocenjujejo svoje delodajalce in delodajalce, kjer bi se najraje zaposlili, in sicer na podlagi informacij, ki jih imajo o določenem podjetju. Pri raziskavi se upoštevajo vidiki, kot so ugled in podoba delodajalca, ocena delovnega okolja in medosebnih odnosov, priložnosti za napredovanje in nagrajevanje, značilnosti delovnega mesta idr. Celoten postopek izbora temelji na anonimnih odgovorih sodelujočih v raziskavi. Na podlagi vseh zbranih podatkov se oblikuje končni seznam uglednih delodajalcev, ki predstavlja tiste organizacije, ki se v očeh zaposlenih in iskalcev zaposlitve najbolj izkažejo kot privlačni in zaupanja vredni delodajalci.

Foto: MojeDelo.com ■

UKC Ljubljana postal pridruženi član Univerze v Ljubljani

Univerza v Ljubljani in UKC Ljubljana že sodelujeta na področjih izobraževalne, raziskovalne in strokovno-zdravstvene dejavnosti. S formalizacijo sodelovanja – podpisom pogodbe o pridruženem članstvu – sta instituciji nadgradili in okrepili dosedanje sodelovanje predvsem pri raziskovalnem delu in izobraževanju na področjih medicine, zdravstvene nege, farmacije in drugih področij v okviru Univerze v Ljubljani. Gre za sporazum, ki je formalno povezal dve najpomembnejši ustanovi na področju vrhunske in razvojne medicine v Sloveniji, in bo prinesel številne koristi. »Lažje bomo urejali skupna kadrovska vprašanja, saj je večina učiteljev kliničnih predmetov že zdaj zaposlena na obeh ustanovah, s čimer zagotavljamo vrhunsko izobrazbo za naše študente. Izboljšali bomo sodelovanje na raziskovalnem področju, kar bo nedvomno vodilo v še več prebojnih dosežkov zdravljenja, ki bodo koristili slovenskim bolnicam in bolnikom. Skupaj bomo reševali strateška vprašanja razvoja

medicinske stroke v Sloveniji in zagotavljali, da bodo slovenske bolnice in bolniki, ki potrebujejo najzahtevnejše posege, še naprej dobivali najboljšo zdravstveno oskrbo,« je povedal rektor Univerze v Ljubljani, prof. dr. Gregor Majdič. Generalni direktor UKC Ljubljana doc. dr. Marko Jug pa je dodal, da so predstavnice in predstavniki UKC Ljubljana in Univerze v Ljubljani v preteklem letu skupaj obiskali nekaj najbolj vrhunskih evropskih univerzitetnih bolnišnic. »Povsod po Evropi so univerzitetne bolnišnice del univerz ali pa so z njimi tesno formalno povezane, saj so vse dejavnosti univerzitetne bolnišnice tesno prepletene z raziskovalnim in pedagoškim delovanjem univerz. Samo tesno sodelovanje namreč lahko zagotavlja trajnosten in transparenten razvoj kakovostne znanstvene, raziskovalne in pedagoške dejavnosti univerzitetne bolnišnice in univerze.« ■

Izr. prof. dr. Katja Zaletel, dr. med.

UKC Ljubljana ponosno sodeluje pri vzpostavitvi centra odličnosti za trajnostno proizvodnjo radioizotopov

Marca se je začel evropski projekt IFIGENEIA, inovativen sistem za generiranje izotopov z učinkovitim ionskim pospeševalnikom, v katerem sodeluje 22 partnerjev iz Grčije, Slovenije, Cipra, Nemčije, Švice ter Bosne in Hercegovine. Skupna vrednost projekta je 6 milijonov evrov. Projekt bo izvajala Medicinska fakulteta Univerze v Ljubljani v sodelovanju s strokovnjaki UKC Ljubljana, Institutom Jožef Stefan, podjetjem Cosylab d. d. v sodelovanju z Inženirsko akademijo Slovenije in SIS EGIZ, ki vodi strateško razvojno-inovacijsko partnerstvo SRIP Zdravje-Medicina. Vključeni bodo deležniki s področja nuklearne medicine, medicinskega slikanja, radiologije, jedrske fizike, fizike delcev, radioizotopov in linearnega pospeševalnika. Cilja projekta je vzpostavitev inovativnega sistema za proizvodnjo izotopov z učinkovitim ionskim pospeševalnikom, ki bo predstavljal dostopno, zanesljivo in okolju prijazno alternativo jedrskim reaktorjem. V UKC Ljubljana smo ponosni, da bomo s strokovnim znanjem in izkušnjami naših strokovnjakov v sodelovanju z odličnimi slovenskimi in evropskimi partnerji prispevali k razvoju te nove tehnologije, ki bo v prihodnosti pomembno izboljšala dostopnost in kakovost obravnave bolnikov v nuklearni medicini.

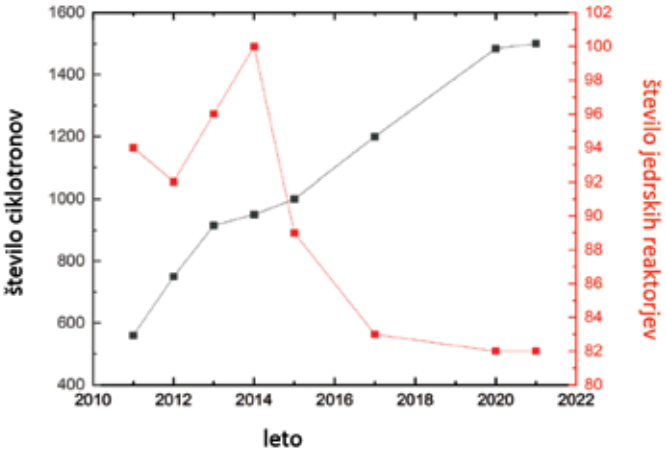

Slika: Razpoložljivost radioaktivnih izotopov, ki jih proizvedejo ciklotroni in reaktorji na svetovni ravni (podatki IAEA).

Radioaktivni izotopi so sestavni del radioaktivnih zdravil, ki se v nuklearni medicini uporabljajo za diagnosticiranje in zdravljenje. Glavni vir teh izotopov so reaktorji in ciklotroni, ki v kombinaciji omogočajo celovito diagnostično in terapevtsko obravnavo bolnika. Zaradi skokovitega razvoja uporabe radioaktivnih zdravil se trenutno soočamo z globalnim pomanjkanjem radioaktivnih izotopov, proizvedenih v jedrskih reaktorjih, kar predstavlja enega ključnih izzivov pri obravnavi bolnikov v nuklearni medicini. ■

Služba za organizacijo in strateške kadrovske zadeve,
Področje za upravljanje s človeškimi viri
Foto: www.freepik.com

Navodila za izvedbo letnih razvojnih pogovorov (LRP) v letu 2025

Izvedba letnih razvojnih pogovorov v UKC Ljubljana še ni enotno razumljena in urejena, kar kažejo izsledki raziskave, ki je bila izvedena v preteklem letu. S tem navodilom želimo proces poenotiti in izboljšati. Pri pripravi navodila smo poskušali v čim večji meri upoštevati predloge, ki ste jih podali v anketi.

Izvedba letnih razvojnih pogovorov predvsem od vodje oziroma izvajalca LRP zahteva precejšen vložek časa in energije, ki pa se ob kakovostni izvedbi povrne v obliki večje motivacije in zavzetosti zaposlenih ter izboljšani organizacijski kulturi.

Zaposleni si želijo rednega in doslednega izvajanja letnih razvojnih pogovorov, saj je to zanje priložnost, da vplivajo na svoj poklicni razvoj, podajo pobude za izboljšave in dobijo povratne informacije o svojem delu. Vsaj enkrat letno se vsakemu sodelavcu popolnoma posvetimo in poskušajmo skleniti dogovore, ki bodo osnova za uspešno delo in zadovoljstvo.

V letaku na naslednji strani najdete podrobnejša navodila kot pripomoček za izvedbo.

Zahvaljujemo se vam za sodelovanje in vam želimo uspešno izvedbo letnih razvojnih pogovorov. ■

8 korakov za pripravo na letni razvojni pogovor z vodjo

1. Pregled preteklega leta

Povzemite svoje dosežke, projekte in rezultate v preteklem letu ter razmislite o izzivih, s katerimi ste se soočali.

2. Pripravite vprašanja

Razmislite o vprašanjih, ki jih želite postaviti svojemu nadrejenemu, npr. glede vašega razvoja, kariere, organizacijskih ciljev.

3. Zberite povratne informacije

Pridobite povratne informacije od kolegov in mentorjev o svojem delu. Ugotovite, kaj bi lahko izboljšali.

4. Določite cilje

Postavite si cilje za naslednje leto. Upoštevajte, katere veščine želite osvojiti ali izboljšati.

Cilj po SMART metodi

- specifičen
- merljiv
- dosegljiv
- relevanten
- časovno omejen

5. Razmislite o svojih kompetencah

Razmislite, katere kompetence bi morali okrepiti za uspešnejše delo in doseganje ciljev ter na kakšen način lahko to storite.

6. Identificirajte vrednote

Ugotovite, kaj je za vas pomembno v karieri in kako to sovpada s cilji podjetja. Razmislite, kaj vam je pomembno pri delu in kakšno delovno okolje želite.

7. Razmislite, kaj potrebujete od vodje

Opredelite, kakšno podporo ali vire potrebujete od svojega vodje za dosego svojih ciljev.

8. Pripravite se na konstruktiven pogovor

Bodite odprti za komunikacijo, pozitivni in pripravljeni na sodelovanje.

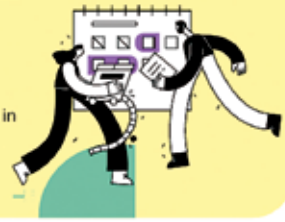

Uspešen pogovor

Priprava na letni razvojni pogovor vam pomaga pri produktivnem in uspešnem dialogu s svojim vodjo.

Andreja Comino, Enota za odnose z javnostmi

Varno pomagali najhuje iz Severne Makedonije

Zahteven podvig Službe za medbolnišnični

Ob nedavnem hudem požaru v Kočanih je takoj po nesreči na pomoč priskočila tudi Slovenija. Člani Službe za medbolnišnični helikopterski transport UKC Ljubljana, ki deluje od leta 1974, so skupaj z Upravo RS za civilno zaščito, Ministrstvom za zdravje, Ministrstvom za obrambo, predvsem 15. brigado vojaškega letalstva in zračne obrambe SV ter veleposlaništvom RS v Makedoniji delovali kot dobro uigran orkester in v pičlih nekaj urah organizirali dva zahtevna prevoza štirih hudo poškodovanih makedonskih bolnikov v UKC Ljubljana in Maribor.

Bolnike je spremljala ekipa KO za anesteziologijo in intenzivno terapijo – zdravnika anesteziologa Anita Mrvar Brečko dr. med. in Andrej Gorkič dr. med. ter Ana Lučić, DMS in Zlatko Grubešić, DZ.

Aniti Mrvar Brečko, dr. med., je v nedeljo na dan nesreče telefon zazvonil ob štirih popoldne. »Klical je državni sekretar s prošnjo, če bi pomagala organizirati transport opečenih poškodovancev iz Makedonije. UKC Ljubljana je glede na

Foto: osebni arhiv Anite Mrvar Brečko in Zlatka Grubešića

poškodovanim

helikopterski transport UKCL

svoje zmožnosti oziroma kapacitete in visoko razpoložljivo znanje in usposobljenost kadra ponudil sprejem dveh opečenih z najvišjo stopnjo potrebne oskrbe. Nadaljevalo se je kot dobro utečena ura, brez odvečnih besed in izredno usklajeno. Klicala sem Andreja (Gorkiča) in Ano (Lučić), da smo začeli sestavljati mozaik, kaj vse potrebujemo, da bomo najbolj optimalno izvedli te zahtevne transporte. To je bil strokovni del ekipe, hkrati pa je bilo potrebno organizirati in uskladiti še del z Ministrstvom za obrambo, Upravo RS za civilno zaščito, MZ in neposredno s piloti SV, kako in na kakšen način bomo izvedli te premestitve. Vsak sodelujoči je prispeval svoj del in z vsakim klicem se je sestavljal mozaik pomoči. V komunikacijo sta bila ves čas vpletena naš predstojnik prof. Mirković in dr. Rogelj, predstojnik KOPREKO. V ponedeljek zjutraj smo se najprej morali seznaniti z letalom in narediti plan, kako ga spremeniti v primerno »transportno enoto intenzivne terapije«. Hkrati so na našem oddelku na urgenci pripravljali vso opremo, ki smo jo potrebovali. V ponedeljek opoldne, ko je proti Makedoniji poletelo prvo letalo (medbolnišnični transport poteka s helikopterjem, tokrat pa zaradi oddaljenosti to ni bilo možno), je bila izdelana zelo natančna časovnica, vsak pa je podrobno vedel, kaj mora storiti. Natančno je bilo preračunano, koliko opreme potrebujemo za oskrbo bolnika in upoštevano je bilo, koliko jo zaradi teže lahko vzamemo v letalo,« pripoveduje Anita Mrvar Brečko, ki je v UKC Ljubljana zaposlena od leta 1998, od leta 2008 do 2021 pa je bila vodja Službe za medbolnišnični transport. Sodelovala je pri številnih transportih najhuje bolnih.

SLUŽBA ZA MEDBOLNIŠNIČNE HELIKOPTERSKE TRANSPORTE UKCL

opravlja medbolnišnične – sekundarne prevoze bolnikov ali poškodovancev, ki potrebujejo nadaljnjo diagnostično ali terapevtsko obravnavo v specializiranih centrih. Opravljajo jih ekipe zdravnikov in diplomiranih medicinskih sester oziroma diplomiranih zdravstvenikov, ki imajo znanje in izkušnje s področja anesteziologije, intenzivne terapije in oskrbe kritično bolnega ter opravljena dodatna usposabljanja, predvsem s področja varnosti in delovanja v in okolici zrakoplovov. Za varen in uspešen prevoz bolnika je pomembna ustrezno strokovno usposobljena medicinska ekipa, ki optimalno pripravi bolnika. Za helikopterski prevoz se odločijo v natančno indiciranih primerih, ko gre za najbolj nujne posege, ko je čas do oskrbe izredno kratek ali pa je transport zaradi okoliščin (cestne razmere) in stanja bolnika bolj ustrezen s helikopterjem. V Službi za medbolnišnični helikopterski transport UKC Ljubljana sodelujejo specialisti anesteziologi in intenzivisti ter diplomirane medicinske sestre oz. diplomirani zdravstveniki, ki imajo vsa zahtevana posebna znanja in izkušnje (16 zdravnikov in 16 sester). Pomembna prednost helikopterskega transporta so hitrost oziroma čas trajanja transporta in obzirnost (brez zaviranj in pospeševanj), poleg tega pa še usposobljenost medicinske ekipe in s tem zdravstvena oskrba bolnika ali poškodovanca. Vsako leto ekipa opravi približno 80 medbolnišničnih helikopterskih transportov.

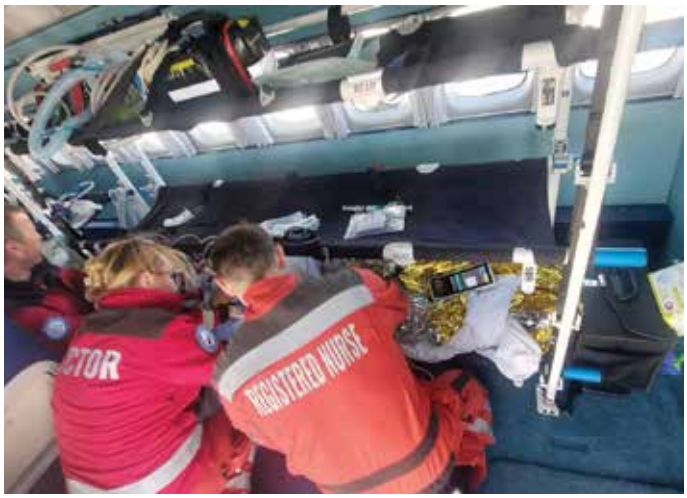

ENO SAMO VELIKO SRCE IN ŽELJA POMAGATI

Ko je slovenska ekipa pristala v Makedoniji, je bila vidna stiska ljudi in hkrati je bilo začutiti hvaležnost. Tako velika nesreča s takim številom poškodovancev predstavlja ogromen izziv za velike sisteme. Makedonci so se odlično organizirali. Zaprosili so za pomoč, iz več evropskih držav so hkrati prihajala letala po poškodovance. Na letališču je vse teklo po »vojaško«. Letala so stala eno za drugim. Koordinator transportov oz. premestitev je usmerjal reševalna vozila. Kam gre kateri bolnik, so/smo se odločali sproti, glede na stanje bolnika in čas transporta.

»Tragični dogodki povežejo ljudi. Ko se zgodi, vsak takoj prihiti v službo in pomaga po svojih močeh. Tudi zdaj je bilo tako. Nihče ni gledal, od kod je kdo, kaj je moje, tvoje … Občutil si samo eno srčnost in željo pomagati. Ko smo prišli mi, so bili mnogi na nogah že 36 ur. Videti je bilo, kako so utrujeni,« razlaga Anita Mrvar Brečko in dodaja, da so bili naslednji dan, ko so se vrnili po nova dva pacienta, poškodovani še dodatno oskrbljeni.

V primerih takšnega števila poškodovancev je identifikacija (sploh če so prisotne še opekline) poškodovanih izjemno zahtevna. Ko pa moraš porazdeliti poškodovane v več različnih ustanov, v tem primeru še v druge države, lahko hitro pride do zamenjave ali do tega, da »izgubimo pacienta«. V ponedeljek in v torek so na letališče v Skopje prišli naš veleposlanik, osebje slovenskega veleposlaništva in vojaški ataše. Z njimi so komunicirali, katere bolnike odpeljemo v Slovenijo. Podatke so sporočili v Slovenijo (na URSCZ in Veleposlaništvo Makedonije), da so preprečili morebitne napake in predvsem, da so bili tudi svojci poškodovanih obveščeni, kje se nahajajo poškodovani.

DELO NA URGENCI JE ZAKON

»Vedno se vprašaš, kaj bi lahko storil še več. Zato je dober občutek, ko ti nekdo vzame del bremena z ramen. Vesela sem, da smo jih lahko vsaj malo razbremenili. Odpeljali smo nekaj deset bolnikov, da je bilo lažje skrbeti za preostale. Na letališču so v vrsti stala letala: avstrijsko, srbsko, slovensko, slovaško, v katera so nalagali paciente, ki so bili večinoma sedirani, predvsem zaradi stanja poškodb in tudi zaradi zahtevnosti transporta. En koordinator je vse to nadziral in usklajeval vse ekipe. Ob prelaganju poškodovancev v letala smo pomagali in sodelovali vsi, iz različnih držav, iz različnih reševalnih ekip. Ko smo prileteli nazaj, so na pomoč priskočili še naši drugi sodelavci (ekipa Službe za medbolnišnični helikopterski transport), da smo poškodovana fanta spravili v UKC Ljubljana. Tam so nas čakali reanimacijski timi in dodatne ekipe plastičnih kirurgov. Še več sodelavcev različnih strok pa je bilo v pripravljenosti, da bi pomagali, če bi bilo treba. Med transportom sva bila z dr. Rogljem v stiku glede stanja in stopnje opekline poškodovancev. Naslednji dan smo šli znova v Makedonijo po nova bolnika, ki smo ju prepeljali v UKC Maribor. Spet je bilo vse usklajeno do najmanjše podrobnosti, vključno z dovoljenjem za izredno podaljšanje delovanja mariborskega letališča. Dispečerski center zdravstva je organiziral vse transporte iz in na letališče, bodisi v Maribor ali v Ljubljano. Vse je delovalo brezhibno. Želimo se zahvaliti vsem, ki so sodelovali pri tem zahtevnem transportu. Mehaniki, piloti in vsi drugi so ubrani kot najbolj usklajen orkester,« sklene srčna zdravnica, ki si ne bi želela delati nikjer drugje kot na urgenci.

ČLANI EKIPE O VTISIH S POTI V MAKEDONIJO:

Andrej Gorkič, dr. med.

„Sodelovanje v ekipi je motivirano z izzivi, ki jih ponuja transport poškodovancev po zraku. Hitro ukrepanje je bistvenega pomena za ugoden izhod zdravljenja in lahko odloča med življenjem in smrtjo poškodovanca. V Makedoniji je bilo čutiti vsesplošno žalovanje in občutek nemoči ob tragičnem dogodku, ki je vzel življenje tolikšnemu številu mladih ljudi. Transport je bil koordinacijsko in fizično zelo naporen, opravljen pa strokovno ter učinkovito in vesel sem, da sem lahko bil del te zgodbe.

Ana Lučić, dipl. MS, KOAIT:

„Kot del ekipe v pripravljenosti sem bila poklicana na transport opečenih ponesrečencev iz Severne Makedonije v Slovenijo. Načrt izvedbe transporta, pripravo pripomočkov, zdravil, aparatur ter organizacijo dela pred, med in po pristajanju v Severni Makedoniji smo skupaj z dr. Anito Mrvar Brečko in dr. Andrejem Gorkičem naredili že pred poletom. Takšni transporti so velik strokovni, fizični in mentalen izziv za vsakega člana ekipe. Prazno letalo je treba spremeniti v intenzivno sobo z vsemi pripomočki, aparaturami, točno izračunano količino kisika, zdravil, potrebne opreme, ki ne sme presegati zahtevane teže, ter po drugi strani zagotoviti 100-odstotno varnost pacientom. Skrb za opečenega pacienta je ena najzahtevnejših že v intenzivni terapiji, kjer so kontrolirani in varni pogoji za delo. Zato je bil ta transport ponesrečencev izjemno zahteven. Izkušnje, znanje, dobra organizacija, odlično sodelovanje in velika mera prilagodljivosti so bili pogoj za uspešno premestitev. Tragična zgodba, ki je v ozadju tega transporta, se je dotaknila vsakega izmed nas.

Zlatko Grubešić, dipl. zn., KOAIT:

„Po dobrih 15 letih delovanja v helikopterski enoti medbolnišničnih transportov sem dobil priložnost sodelovati pri letalskem transportu opečenih in življenjsko ogroženih mladih pacientov, kar mi je predstavljalo strokovni izziv in hkrati pozitiven občutek zaradi humanitarne note. V primerjavi s helikopterjem je bil ta transport precej zahtevnejši, že zaradi nesreče same, zaradi transporta dveh pacientov hkrati (in ne enega kot običajno), zaradi ogromno pripomočkov, pa prizadetih ljudi v Makedoniji. Med kratkim postankom na letališču, kjer smo prevzemali paciente, sem pri izčrpanem makedonskem osebju videl žalost in hvaležnost. Želim si, da se kaj takega ne bi nikoli zgodilo. Večina od nas se ob tem dogodku sprašuje, kako in ali bi bili mi kos takšni nesreči. ■

Andreja Basle, Enota za odnose z javnostmi

foto: MZ/STA

»Odvija se veliko investicij, trenutno tečejo po začrtani poti«

Ministrica za zdravje dr. Valentina Prevolnik Rupel je bila sredi marca na delovnem obisku v UKC Ljubljana. Ogledala si je, kako tečejo večje investicije ter intenzivne terapije v DTS sever in se seznanila z načrti obnov v prihodnje.

»Odvija se izjemno veliko investicij in vesela sem, da trenutno tečejo po začrtani poti. Seveda pa nas čaka še veliko dela. Glavni projekt je prenova osminke hospitala in ta del bolnišnice je zaprt. Kljub temu delo v bolnišnici teče nemoteno,« je ob koncu obiska zadovoljna nad videnim povedala ministrica za zdravje dr. **Valentina Prevolnik Rupel**.

Doc. dr. **Marko Jug**, generalni direktor UKC Ljubljana, je ob obisku izpostavil, da UKC Ljubljana v tem trenutku doživlja veliko obremenitev tako zaradi gradbenih projektov kot tudi zaradi priliva urgentnih pacientov. Na urgenci UKC Ljubljana dnevno obravnavamo do 500 pacientov. »Od tega jih sprejmemo od 60 do 100 na dan. Interna klinika ima z urgentnimi posteljami zasedenih 60 odstotkov vseh postelj, Kirurška klinika 30 odstotkov. To je tisto, kar najbolj omejuje dostopnost terciarnih storitev,« je ministrici pojasnil generalni direktor.

Kljub temu UKC Ljubljana uspe skoraj v celoti opraviti program, nekje ga celo presega. »Zato verjamem, da je ministrica spoznala, da je bolnišnica v strokovnem smislu v izredno dobri kondiciji, pri infrastrukturi pa potrebujemo še kar nekaj pomoči. Je pa v bolnišnici prvič – po dveh ali treh desetletjih – čutiti, da se nekaj dogaja, da se stvari premikajo na bolje. Resnično vidimo luč na koncu tunela, vidimo, da bo UKC Ljubljana spet cvetel tako, kot je pred 50 leti,« je na srečanju z novinarji po obisku dejal doc. dr. Marko Jug.

V prenovi je tudi urgentni kirurški blok, kjer si je ministrica ogledala obstoječ reanimacijski prostor, prenovljene ambulantne prostore, opazovalnico in prostore za osebje Urgentnega kirurškega bloka (UKB).

OBNOVA DTS SEVER

Ministrica si je ogledala intenzivne terapije v DTS in se tam srečala s strokovnim vodstvom UKC Ljubljana, klinik in intenzivnih kliničnih oddelkov, obiskala KO za ginekologijo in kirurško urgenco. Seznanila se je tudi z načrti za zaključek projekta DTS sever, ki je vreden 25 milijonov evrov in bi moral biti končan že leta 2007.

Načrtovano je, da se prihodnje leto začne z urejanjem tretjega nadstropja DTS sever, kamor bodo umestili dežurne sobe. Čez dve leti je predvidena ureditev drugega nadstropja, kjer bodo sodobne intenzivne enote. Nato pa bo sledilo še prvo nadstropje, kjer bo šest operacijskih dvoran. »To pomeni, da bo projekt zaključen v petih do šestih letih. Gre za velike projekte, ki bi morali biti zaključeni že pred 20 leti. In če bomo uspeli do 2030, smo naredili ogromno,« je povedal generalni direktor.

»Po ocenah in izkušnjah primerljivih bolnišnic iz tujine bi UKC Ljubljana na letni ravni potreboval približno 50 milijonov za investicije v zgradbe in infrastrukturo ter 50 milijonov evrov za opremo. Če želimo imeti vrhunske storitve, moramo imeti tudi dobre pogoje dela,« je ob obisku ministrice še izpostavil doc. dr. Marko Jug. ■

Ministrica za zdravje si je ogledala potek obnove glavne stavbe in gradbišče v prvi kleti, kjer se izvajata statična ojačitev in sanacija temeljev (delo je zahtevno in poteka ročno), videla pa je tudi potek obnove dvigalnih jaškov.

Mojca Tomažič. dipl. m. s., spec. manag. Foto: www.freepik.com

Ob mednarodnem dnevu higiene rok

Rokavice niso vse, šteje higiena rok

Letos mineva sedemnajst let, odkar Svetovna zdravstvena organizacija (SZO) petega maja obeležuje mednarodni dan higiene rok. Slogan letošnje globalne akcije, ki je del akcijskega načrta za obvladovanje okužb, povezanih z zdravstvom, je ČISTE ROKE rešujejo življenja. Higiena rok je pri tem pomembnejši člen. Petega maja bodo potekale številne aktivnosti za promocijo in ozaveščanje o čistih rokah. Globalni akciji se vsako leto pridružimo tudi v UKC Ljubljana.

SZO je razvila metodologijo opazovanja po petih trenutkih, ki ugotavlja skladnost higiene rok glede na priložnost za higieno rok. Ciljna vrednost je skladnost nad 75 %. Metodologija izpostavlja pet ključnih momentov/trenutkov, ko lahko pride do navzkrižnih kontaminacij pri delu s pacientom in s tem do povečanega tveganja za prenos mikroorganizmov, kar lahko vodi v okužbo. 5 trenutkov za higieno rok zajema priložnosti: pred stikom s pacientom, po možnem stiku s telesnimi tekočinami, pred čistim/aseptičnim postopkom, po stiku s pacientom in po stiku s pacientovo okolico. Razumevanje razločevanja med okolico pacienta, kjer so prisotni mikroorganizmi, ki izhajajo iz tega pacienta, in med okolico zdravstvenih delavcev je pomemben del zagotavljanja varnega okolja za obravnavo pacientov. Spremljanje skladnosti higiene rok po metodologiji 5 trenutkov SZO je enoten in primerljiv kazalnik kakovosti bolnišnic. Kazalnik spremljamo v UKC Ljubljana in drugih slovenskih bolnišnicah. V UKC Ljubljana smo bili pred leti pobudniki, da se je ta kazalnik uvedel, in smo kot prvi začeli z izobraževanji za opazovalce higiene rok ter z opazovanji. Prvi rezultati so pokazali 63 % skladnost. Z izobraževanjem, izvajanjem učnih delavnic, motiviranjem, promoviranjem in nadzori nad higieno rok smo dosegli ciljno vrednost, skladnost nad 75 %. V letu 2024 je bila skladnost higiene rok v naši bolnišnici 80,1 %.

POZORNO TUDI PRI UPORABI ZAŠČITNIH ROKAVIC

Letos ob mednarodnem dnevu higiene rok SZO izpostavlja uporabo zaščitnih rokavic. Te so najpogosteje uporabljena osebna varovalna oprema v bolnišnici. Namenjene so zaščiti tako zdravstvenih delavcev kot pacientov. Tudi ob uporabi rokavic je higiena rok ob pravem času in na pravi način še vedno potrebna, ker rokavice ne ščitijo popolnoma. Prekomerna uporaba rokavic znatno prispeva k povečani količini odpadkov, ki nastajajo v zdravstvu. V UKC Ljubljana smo v letu 2024 porabili 23.104.163 kosov nesterilnih zaščitnih rokavic! Vse so končale kot odpadek. Ustrezna, namenska oziroma racionalna uporaba zaščitnih rokavic pomembno vpliva na varnost in zdravje pacientov ter zaposlenih, pomaga pa tudi zmanjšati količino tovrstnih odpadkov.

„ Rokavice niso vse, higiena rok je tisto, kar šteje!

RAZKUŽILA

V UKC že več let spremljamo tudi porabo alkoholnih razkužil za roke. Čeprav si rok ne razkužujemo le zdravstveni delavci, je poraba poveden pokazatelj. V letu 2020, ko smo se spopadali s kovidom, je poraba zelo narasla; porabili smo več kot 70.000 litrov alkoholnih razkužil za roke, kar je skoraj enkrat več kot leta pred tem. V zadnjih letih poraba upada. Lani smo porabili 32.600 litrov, kar je manj kot v preteklih letih. Verjetno deloma na račun nekoliko manjšega števila obravnavanih pacientov, zagotovo pa tudi zaradi premajhnega doziranja ob uporabi in spregledanih priložnosti za razkuževanje rok. ■

World Health Organization

Mednarodni dan higiene rok 2025

Ni vse v rokavicah, RAZKUŽEVANJE ROK je tisto, kar šteje!

ČISTE ROKE
rešujejo življenja

univerzitetni klinični center ljubljana

Alenka Klun, Enota za odnose z javnostmi

Foto: Enota za odnose z javnostmi, Založba Slovenska matica

»Empatija zdravništva je tista, ki premika gore«

Okrogla miza Izjemen razvoj in mejniki slovenske interne in urgentne medicine

Ob izidu četrte knjige iz serije Zgodovina zdravstva in medicine na Slovenskem avtorice prof. dr. Zvonke Zupanič Slavec, dr. med., predstojnice Inštituta za zgodovino medicine na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani, so vodilni strokovnjaki s področja interne medicine iz UKC Ljubljana v začetku marca na strokovnem srečanju z okroglo mizo spregovorili o razvoju in mejnikih slovenske interne in urgentne medicine. Med dosežki novejše zgodovine slovenske medicine so izpostavili uvajanje novih zdravljenj v kardiologiji, »srčiki, kraljici znotraj interne medicine«, kot jo je označila avtorica, in začetek transplantacij ledvic na področju nefrologije.

Knjižna urednica je sodelavka Inštituta za zgodovino medicine Senta Jaunig.

Prim. prof. dr. **Peter Rakovec**, dr. med., dolgoletni predstojnik (1990-2008) Centra za bolezni srca in ožilja oziroma Kliničnega oddelka za kardiologijo, ki velja tudi za začetnika klinične elektrofiziologije v širši regiji, se je spominjal dosežkov in izjemno dinamičnega razvoja na področju kardiologije. Spregovoril je o začetkih zdravljenja koronarne bolezni z zdravili, ki raztapljajo krvne strdke, pa tudi pionirskih metod uvajanja žilnih opornic.

26. marca so v Muzeju novejše zgodovine Slovenije v Cekinovem gradu odprli razstavo Zdravje je naše največje bogastvo, ki jo je v sodelovanju s prof. dr. Zvonko Zupanič Slavec pripravila Nataša Strlič. Na ogled bo vse do marca 2026, obisk toplo priporočamo!

SLOVENIJA V SVETOVNEM VRHU TRANSPLANTACIJSKE DEJAVNOSTI

Na področju nefrologije so sogovorniki kot enega največjih dosežkov izpostavili presaditve ledvic oz. razvoj transplantacijske medicine, ki je pomenil tudi velik etični in filozofski premik: »mutilirati« telo zdravega človeka, da bi lahko pomagal bolniku, oz. nameniti organ mrtvega darovalca, da bi nekdo drugi lahko živel. Prav tako velja za enega največjih dosežkov v zgodovini medicine 20. stoletja odkritje oz. spoznanje o možnosti dialize; pred tem je namreč kronična ledvična bolezen pomenila smrtno obsodbo.

Predstojnik kliničnega oddelka za nefrologijo UKC Ljubljana prof. dr. **Miha Arnol**, dr. med., je pojasnil, da je področje transplantacij napredovalo zaradi naprednih kirurških tehnik, razvoja laparoskopske tehnologije, v zadnjem času pa na to področje vstopa tudi robotska kirurgija. »V Sloveniji imamo enega največjih transplantacijskih centrov v svetu,« je poudaril.

»Empatija zdravništva je tista, ki premika gore,« je s primerom o začetkih zdravljenja otrok z rastnim hormonom, ki je v času pred hitrim (bio)tehnološkim razvojem steklo le po zaslugi požrtvovalnosti in solidarnosti, povzela prof. dr. Zupanič Slavec. Po njenih besedah to še posebej velja za urgentno medicino, ki pogosto deluje v nezavidljivih pogojih.

Posnetek strokovnega srečanja z okroglo mizo si v celoti oglejte na tej povezavi:

NA URGENCI V UKC LJUBLJANA 170.000 BOLNIKOV NA LETO

Razvoj urgentne medicine sta predstavila nekdanji dolgoletni vodja urgentne službe Zdravstvenega doma Kranj mag. **Mitja Mohor** in vodja Internistične prve pomoči UKC Ljubljana doc. dr. **Hugon Možina**, dr. med. V urgentni dejavnosti UKC Ljubljana pomoč vsako leto poišče kar 170.000 bolnikov.

Prof. dr. **Aleš Blinc**, dr. med., nekdanji predstojnik Kliničnega oddelka za žilne bolezni, je spregovoril o izjemnem preskoku na področju kardiologije in vaskularne medicine, zaradi katerega je danes smrtnost ob akutnem srčnem infarktu le še 2-odstotna, medtem ko je nekoč po takem dogodku umrlo kar 70 od 100 bolnikov.

Sodeloval je tudi nekdanji dolgoletni predstojnik Kliničnega oddelka za revmatologijo UKC Ljubljana prof. dr. **Matija Tomšič**, dr. med.

Strokovni direktor Interne klinike UKC Ljubljana prof. dr. **Zlatko Fras**, dr. med., je ob izpostavljenih dosežkih dejal, da je prihodnost medicine v personalizirani preventivi. »Preventivna kardiologija v Sloveniji ohranja vsaj toliko (približno 900) življenj, kot jih uspeta rešiti intervencijska kardiologija in kardiokirurgija skupaj,« je sklenil. ■

Marko Jug, Zvonka Zupanič Slavec, Peter Rakovec in Zlatko Fras.

Ajda Menart, Klinični inštitut za radiologijo; Neja Rebolj, vzgojiteljica Vrtca pod Gradom v Ljubljani Foto: Neja Rebolj

Mali raziskovalci človeškega telesa

Z rentgenskimi slikami do novih spoznanj

Februar so v bližnjem vrtcu posvetili človeškemu telesu. Z željo, da bi otrokom pokazali nekaj posebnega, nas je kontaktirala vzgojiteljica, ki je pripravila zelo zabaven program. Na Inštitutu za radiologijo smo se odzvali njenemu povabilu, pregledali zaprašene omare in osebne arhive ter jim poslali nekaj starih rentgenskih slik na filmu. V vrtcu pa so se otroci s pomočjo svetlobne mize, podobne našim zastarelim negatoskopom, za en dan prelevili v prave male radiologe! Mladi »znanstveniki« so se zelo zabavali.

Pretekli mesec smo spoznavali človeško telo. Najprej smo spoznali zunanjost telesa in se z različnimi dejavnostmi urili pri uporabi posameznega čutila. Všeč nam je bilo, ko smo na podlagi zvokov morali ugotoviti, kaj poslušamo. Spoznali smo različne tehnike merjenja. Izmerili smo, koliko smo visoki ter koliko kvadratkov velika stopala imamo. Hitro smo povezali, da ima tisti, ki je najvišji, tudi največje stopalo – in obratno.

Mali »raziskovalci« so se razveselili starih, a poučnih, rentgenskih fotografij.

Izdelali smo fantka, ki smo ga poimenovali Bob. Nalepili smo mu čutila, prebavni sistem, žile, srce, možgane, mišice in kosti. Vse to smo tudi spoznali in ugotovili, kaj je funkcija posameznega organa/dela telesa. V mirovanju in gibanju smo si na vratu tipali srčni utrip ter ugotavljali, da srček hitro bije, kadar tečemo, ker mora po telesu poslati več krvi in kisika. Ker smo že veliki in pogumni, smo zaradi obiskov zdravnikov že vedeli, da se po žilah pretaka kri, ki je rdeče barve. Seveda smo s ponosom povedali, da nič več ne jokamo, če nas mora zdravnik zbosti v prstek, in da »tako pač je«, ker zdravnik to mora narediti, če smo bolni.

Bili smo zelo aktivni in s tem krepili svoje mišice. Spoznali smo, kako zelo je pomemben tudi počitek, saj se telo takrat odpočije in nabere moči za nove aktivnosti. »Pa še rastemo takrat«, je rekla ena izmed deklic. Pogovarjali smo se o prehrani, ki je dobra/slaba za naše telo in zobe. Naredili smo dva plakata, vendar vseeno poudarili, da če pojemo malo čokolade ali bombonov, to ni tako narobe, če si le potem dobro umijemo zobe.

POGLED V NOTRANJOST

Notranje organe smo spoznali preko modela človeškega telesa (trup in glava). Bilo nam je izredno zanimivo, saj si do zdaj nismo znali predstavljati, kako so videti organi. Kosti smo na svojem telesu otipali, potem pa na hrbtenici prijatelja ugotavljali, da ima »hribčke«. Spoznali smo tudi, da je hrbtenica edina kost, ki se lahko prepogiba – zato, da se lahko sklonimo. Ostale kosti pa se lahko zlomijo, kar ugotovi zdravnik s posebnim slikanjem kosti, ki se mu reče rentgen. Iz UKC Ljubljana so nam prijazno poslali nekaj rentgenskih slik, ki smo si jih ogledali na svetlobni mizi. Zagotovo je bila to ena izmed najbolj zanimivih dejavnosti ta mesec! Videli smo, da je kost v prstu na roki sestavljena iz več manjših kosti, zato da ga lahko upognemo in z njim držimo stvari.

Za zadnjo dejavnost smo se spremenili v umetnike, vendar tokrat nismo risali z rokami, ampak z nogami. Ob tem smo se izredno zabavali, hkrati pa ugotovili, da nam je bilo kar težko. ■

Enota za odnose z javnostmi

Medalja za požrtvovalnost našim sodelavcem

Medaljo za požrtvovalnost so med drugimi prejeli ljubljanska policista **Kevin Dolar** in **Gregor Vovk**, varnostnik Said Đulić, strokovni delavec **Tomi Kilar** ter medicinski tehnik **Miha Škrjanc**. S skupnimi močmi so ponoči z gradbenega odra ob urgentnem bloku Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana rešili moškega s psihičnimi težavami, ki je poskušal skočiti z odra. Ko sta Dolar in Vovk skupaj z Đulićem in Kilarjem prišla na kraj dogodka, je moškemu že pomagal medicinski tehnik Škrjanc. Ker je bil moški agresiven, so ga omejili z medicinskimi trakovi. Vsi skupaj so ga nato transportirali na varno. ■

Obisk makedonskega zunanjega ministra: hvala za izjemno solidarnost, ki ste jo pokazali

21. marca je UKC Ljubljana v okviru obiska v Sloveniji največjo slovensko bolnišnico obiskal minister za zunanje zadeve in zunanjo trgovino Republike Severne Makedonije Nj. E. Dr. Timčo Mucunski. Delegacijo sta sprejela generalni direktor doc. dr. Marko Jug in v. d. strokovnega direktorja doc. dr. Gregor Norčič in medicinsko osebje. Makedonskega ministra je na obisku v UKC Ljubljana spremljala ministrica za zdravje RS dr. Valentina Prevolnik Rupel. Minister se je med drugim zahvalil za izjemno solidarnost, ki jo je pokazalo slovensko medicinsko osebje. ■

Manja Žugman, vodja Bolnišnične šole OŠ Ledina

Ob svetovnem dnevu poezije v Bolnišnični šoli

Ob svetovnem dnevu poezije kličemo pomlad. V Bolnišnični šoli so se prav tako odeli v pomladne, svetle barve ter z njimi priklicali sonce in radostno razpoloženje. V avli Pediatrične klinike so na ogled postavili poetične vrstice, ki so jih v preteklih treh letih ustvarjali učenci in dijaki v bolnišnici, k soustvarjanju poezije pa so povabili tudi slehernega obiskovalca razstave. Ob tej priložnosti so gostili tudi predstavnike podjetja SPAR d. o. o., ki je Pediatrični kliniki, posledično pa Bolnišnični šoli in Bolnišničnemu vrtcu, prijazno podarilo nabor knjig, ki bodo zagotovo v rokah učiteljev in učencev šole pravšnji domišljijski odmik od zaslonov. Čudovite, izpovedne vrstice na razstavi so bile na ogled od 18. marca do 1. aprila, prav tako pa jih bo ob koncu šolskega leta mogoče prebrati v šolskem časopisu Utrinki, ki bo na ogled v juniju na spletnih straneh Bolnišnične šole. Veseli so, da otroci in mladostniki iz dneva v dan dokazujejo, da njihova ustvarjalnost in domišljija na poznata meja, ter da so ob včasih še dodatni spodbudi učiteljic še kako zelo inovativni in domiselni. Razstavne panoje je krasilo še pomladno cvetje, ki so ga izdelali otroci skupaj z učiteljicami Bolnišnične šole. ■

Strokovni kolegij zdravstvene in babiške nege Ginekološke klinike

Plaketa Vesni Sekelj Rangus

Med dobitnicami plakete Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Ljubljana za leto 2024 je tudi naša sodelavka Vesna Sekelj Rangus, diplomirana medicinska sestra. Na sodelvko smo izjemno ponosni in ji ob prejetju plakete iskreno čestitamo.

Na fotografiji: Peter Požun, Vesna Sekelj Rangus, Đurđa Sima in Nada Sirnik

... Tisoč in tisoč zvezd je nad nami,
tisoč in tisoč zvezd med nami,
da gre po svetu – rama ob rami -
svetloba z nami .... (T. Pavček) ■

Slovenska filharmonija

DOBRODELNO

KONCERT ZA DIHALA

Zbrana sredstva bodo namenjena za nakup bronhoskopske opreme za izvajanje diagnostičnih in terapevtskih posegov pri hudo bolnih otrocih, ki se zaradi bolezni dihal zdravijo na Pediatrični kliniki UKC Ljubljana.

PETEK, 13. JUNIJ 2025

19.30

Dvorana Marjana Kozine
Slovenska filharmonija

Nakup vstopnic lahko opravite prek spleta ali na blagajni Slovenske filharmonije.

Nakup vstopnic za koncert in dobrodelne donacije

Več informacij o dobrodelnem koncertu si lahko preberete na www.rklg.si.

univerzitetni klinični center ljubljana
University Medical Centre Ljubljana
Zdravje. Znanost. Vedno tu.
Health. Science. Always here.

RC LJUBLJANA GRAD

Rotary District 1912

Mojca Mačkovšek Danev in dr. Tanja Urdih Lazar, Klinični inštitut za medicino dela, prometa in športa

ČILI ZA DELO

Ob Dnevu za zdravje o preprečevanju kostno-mišičnih bolezni

V maju se bomo ponovno družili na Dnevu za zdravje, dogodku, ki bo tako kot vsa leta doslej namenjen ozaveščanju o pomenu preprečevanja in obvladovanja kostno-mišičnih bolezni. Gre za skupino bolezni in okvar, ki so med glavnimi vzroki za bolniško odsotnost in delovno invalidnost tako med splošno delovno populacijo kot tudi med zaposlenimi v zdravstvu. UKC Ljubljana pri tem ni izjema. Kostno-mišične bolezni tudi v naši organizaciji močno izstopajo med vzroki za bolniško odsotnost, pogosto pa se odražajo v omejitvah pri delu, ki jih zdravniki medicine dela predlagajo ob preventivnih zdravstvenih pregledih.

Te bolezni in kronične bolečine, ki jih spremljajo, lahko zelo negativno vplivajo na kakovost življenja posameznika, v delovnem okolju pa zaradi odsotnosti in omejitev pri delu predstavljajo izziv za organizacijo dela in zagotavljanje nemotenega izvajanja delovnega procesa.

V ZDRAVSTVU VISOKO TVEGANJE ZA KOSTNO-MIŠIČNE BOLEZNI

Delavci v zdravstvu so glede na vsakodnevno izpostavljenost različnim dejavnikom tveganja zaradi narave dela ali zaradi načina, kako se to delo opravlja, še posebej ranljiva poklicna skupina za razvoj kostno-mišičnih bolezni. Delo namreč vključuje veliko ročnega premeščanja in dvigovanja težkih bremen oz. bolnikov, prisilne drže, sklanjanja, ponavljajočih se gibov in dolgotrajne statične položaje, kar lahko povzroči prekomerne obremenitve telesa ter privede do kroničnih bolečin in drugih zdravstvenih težav.

SPLOŠNA PRIPOROČILA PRI PREMEŠČANJU BOLNIKOV:

1. Delajte v paru.
2. Dosledno uporabljajte pripomočke, ki so vam na voljo (rjuhe, podloge ali deske za premeščanje, dvigala itd.).
3. Bolnik naj vam pri tem pomaga.

Raziskave kažejo, da imajo poklici v zdravstvu in še posebej zaposleni v zdravstveni negi visoko tveganje za pojav bolečin v hrbtenici, ki pogosto nastajajo zaradi rednega premeščanja bolnikov brez uporabe tehničnih pripomočkov. Kostno-mišične bolezni lahko uspešno preprečujemo in obvladujemo z ergonomskimi ukrepi na delovnem mestu ter izobraževanjem in usposabljanjem zaposlenih.

UPORABA PRIPOMOČKOV IN PRAVILNE TEHNIKE PREMEŠČANJE PACIENTOV

S prilagoditvijo delovnega okolja, uporabo pripomočkov, ki so na voljo, ter pravilnim opravljanjem delovnih nalog lahko zmanjšamo tveganje za kostno-mišične bolezni in poškodbe pri delu ter povečamo udobje in učinkovitost dela. V zdravstvu to pomeni pravilno nastavitev višine postelj, uporabo pripomočkov za dvigovanje, premeščanje in prevažanje pacientov (npr. dvigala; rjuhe, podloge ali deske za premeščanje; premeščanje pacientov v paru; pomoč pacientov pri premikanju po postelji in premeščanju itd.), uporabo ročnih vozičkov za prenašanje večjih bremen ali razdeljevanje hrane in zdravil ter upoštevanje pravilnih tehnik dvigovanja in prenašanja bremen (npr. dvigovanje s pomočjo moči nog in ne hrbta, brez nenadnih zasukov, z bremenom čim bliže telesu).

Cilj ergonomije je, da se delovno okolje, način opravljanja dela ter delovni pripomočki in orodja v čim večji meri prilagodijo delavcu. Hkrati pa je treba te spremembe v okolju dopolniti še z organizacijskimi ukrepi, npr. prerazporeditvijo delovnega časa in prekinitvami dela s krajšimi odmori, od katerih naj bo vsaj eden aktiven z vajami za razbremenitev obremenjenih delov telesa.

SPLOŠNA PRIPOROČILA PRI DELU Z RAČUNALNIKOM:

1. Delovno mesto si uredite tako, da omogoča čim bolj nevtralno držo in preprečuje prisilne položaje (pazite na nastavitev stola in mize ter postavitev ekrana, tipkovnice in miške).
2. Uvajajte krajše odmore, med katerimi lahko vstanete, naredite nekaj korakov in se pretegnete ali naredite nekaj vaj.
3. Za počitek oči občasno poglejte v daljavo.

TELESNA DEJAVNOST – PRISPEVEK K PREPREČEVANJU KOSTNO-MIŠIČNIH BOLEZNI

Od Dnevu za zdravje želimo zaposlene v UKC Ljubljana spodbuditi k redni telesni dejavnosti, ki naj jo poleg aktivnih odmorov med delom sestavljajo tudi različne oblike gibanja v prostem času. K priporočenem minimalnem dnevnem odmerku 30-minutne zmerno intenzivne telesne dejavnosti lahko prispevamo tudi, če v službo pridemo peš ali s kolesom. Gibanje ima pomembno vlogo pri preprečevanju in obvladovanju kostno-mišičnih bolezni kot tudi številnih drugih zdravstvenih težav. Izboljšuje splošno telesno pripravljenost, krepi mišice in sklepe ter zmanjšuje tveganje za nastanek kroničnih bolezni, kot so bolezni srca, sladkorna bolezen in debelost. Poleg tega gibanje pozitivno vpliva na duševno zdravje, saj zmanjšuje stres, izboljšuje razpoloženje in povečuje raven energije.

Redno razgibavanje in izvajanje preprostih vaj med delavnikom lahko zmanjšata napetost v mišicah, izboljšata prekrvavitev ter zmanjšata tveganje za nastanek bolečin v križu in drugih bolezni. Nekatere enostavne vaje, ki jih lahko izvajamo med delom, so krožni gibi z rameni, raztezanje zapestij in vaje za raztezanje hrbta in nog. Nekaj vaj, ki jih lahko izvajamo med aktivnim odmorom, vsako leto prikažemo tudi ob Dnevu za zdravje, želimo pa si, da bi takšni aktivni odmori potekali pogosteje in po posameznih organizacijskih enotah. V ta namen nameravamo letos oblikovati mrežo ambasadorjev gibanja, ki bi po opravljenem kratkem usposabljanju v svojih delovnih okoljih organizirali in izvajali aktivne odmore ter druge oblike gibanja za svoje sodelavce. Povabilo k prijavi za ambasadorje gibanja bo objavljeno v eni od prihodnjih številk Internega in na intranetu. ■

ČILI ZA DELO

10. DAN ZA ZDRAVJE V UKC LJUBLJANA

ZABELEŽITE SI

ČETRTEK, 29. MAJ 2025

IN SE NAM PRIDRUŽITE.

Več informacij o dogodku sledi.

Zdravje. Znanost. Vedno tu.
Health. Science. Always here.

univerzitetni klinični center ljubljana

Enota za odnose z javnostmi Foto: Anja Oset, Jernej Brodarič

7. Rokusov Hop na Grad 2025

Zbrali rekordnih 36.000 evrov za pomoč najmlajšim bolnikom

Na mrzlo nedeljsko dopoldne v začetku aprila se je pred Pediatrično kliniko povezalo več kot 1.300 srčnih ljudi, ki so z vsakim korakom prispevali k boljši prihodnosti najmlajših bolnikov. Na tradicionalnem 7. Rokusovem Hop na Grad so zbrali rekordnih 36.000 evrov, ki jih bodo namenili nakupu centralnega monitoringa za intenzivno enoto Pediatrične klinike UKC Ljubljana.

Rokusov Hop na Grad je dobrodelen tekaški dogodek, s katerim pomagajo otrokom, ki se zdravijo na Pediatrični kliniki. Ves denar, ki ga zberejo s startninami in dobrodelnimi prispevki, bodo z nakupom aparata podarili Pediatrični kliniki v Ljubljani. Z dogodkom tudi spodbujajo zdrav način življenja in povezujejo ljudi, ki želijo vračati v skupnost, iz katere izhajajo. Dogodek je vsako leto več kot le tek – je dan solidarnosti, gibanja in skupne vizije. Letos je prvič potekal pod novim imenom Rokusov Hop na Grad, v znak spoštovanja do dolgoletnega sodelovanja z Založbo Rokus Klett, ki od samega začetka podpira idejo o dobrodelnem teku in stoji za njegovo organizacijo. Tekače in obiskovalce so med drugimi nagovorili ljubljanski župan Zoran Janković in Rok Kvaternik, ustanovitelj Založbe Rokus ter idejna vodja in pobudnika dobrodelnega teka, doc. dr. Nina Battelino, dr. med., in izr. prof. dr. Damjan Osredkar, dr. med. Za glasbene utrinke je poskrbela skupina Aufbiks, celotno dogajanje pa sta z iskrivim humorjem in toplino povezovala Uroš Bitenc in Žiga X Gombač. Radio Antena je neposredno s prizorišča teka oddajal v živo, s čimer je poskrbel za dodatno energijo in povezovanje z vsemi poslušalci. Na stojnici pa so tekače in obiskovalce čakale slastne palačinke in druge dobrote, ki jih vsako leto pripravijo v Kaval Group.

Dr. Nina Battelino, dr. med., spec. pediatrije:

> *Vsaka gesta podpore danes prinaša upanje in toplino v življenja otrok, ki to najbolj potrebujejo. Iskrena hvala vsem tekačem in vsem, ki ste odprli svoja srca – pokazali ste, da je skrb za najmlajše najlepši razlog za gibanje.*

Dr. Damjan Osredkar, dr. med., spec. pediatrične nevrologije:

> *Ko se ideja sreča z ljudmi, ki verjamejo vanjo, nastane nekaj, kar presega posameznike. Rokusov Hop na Grad je danes točno to – dokaz, da zmoremo skupaj ustvarjati prave spremembe.*

Nekaj utrinkov Rokusovega Hopa na Grad, ki ni bil le dobrodelni tek, temveč praznik povezanosti in upanja. Vsak korak šteje – posebej, ko vodi do boljšega zdravja in življenja otrok. ■

Vesna Kustec, univ. dipl. inž. živ. tehnol.,
Služba bolniške prehrane in dietoterapije
Foto: www.freepik.com

Kaj jesti, da bi bili spomladi bolj zdravi, vitki, polni energije?

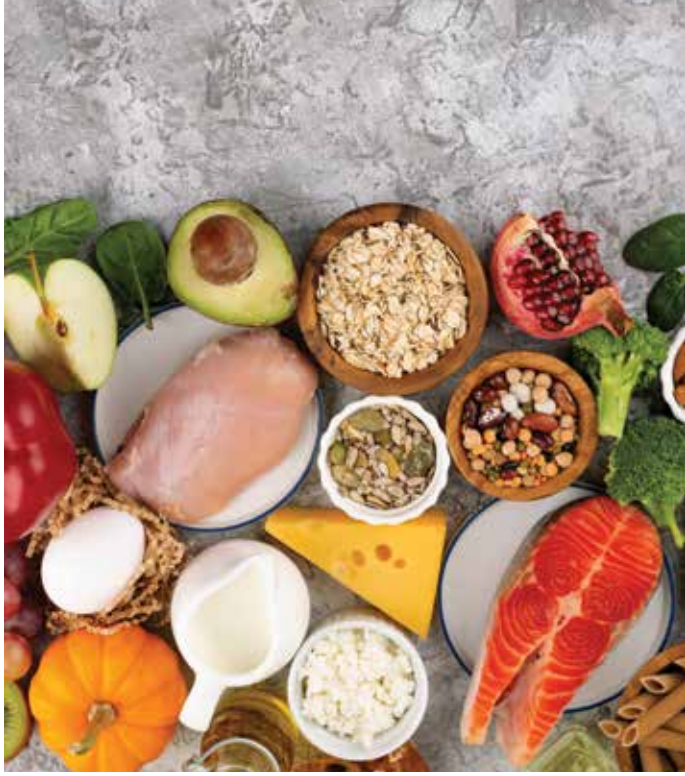

Pomlad je čas prebujanja narave in idealno obdobje, da osvežimo in prebudimo tudi svoje telo. Po sezoni zime, ko pogosto posegamo po težji hrani in se manj gibamo, je pomlad priložnost za lažje in bolj hranljive obroke. Z izbiro sezonske zelenjave in sadja ter manj mastnih jedi lahko izboljšamo počutje in okrepimo imunski sistem. Pravilna prehrana lahko spomladi prispeva k boljši odpornosti, vitkejši postavi in večji vitalnosti, hkrati pa je pomlad čas, ko telovadne vaje v zaprtih prostorih zamenjamo za več gibanja na svežem zraku. Ponujamo vam nekaj namigov za ključna živila in preproste nasvete, kako obogatiti spomladanske krožnike:

1. Več sezonske zelenjave in sadja iz lokalnega okolja ali domačega vrta

- ✓ Zelenjava: špargelji, mlada špinača, redkvice, regrat, koprive, čemaž, mlada čebula ...
- ✓ Sadje: jagode, borovnice, kivi, jabolka, citrusi ...

2. Lažji obroki, bogati z vlakninami

- ✓ Solate s stročnicami (leča, čičerika)
- ✓ Smutiji iz zelenja in sadja
- ✓ Zelenjavne juhe iz mlade zelenjave (npr. špargljeva ali koprivna juha)
- ✓ Nesladkane žitarice, kosmiči ali musliji za zajtrk

3. Več beljakovin za sitost in energijo

- ✓ Pusto meso (piščanec, puran, ribe)
- ✓ Jajca
- ✓ Fermentirani mlečni izdelki (jogurt, kefir, skuta, grški jogurt, skyr ...)
- ✓ Oreščki in semena (bučna, sončnična, chia, lanena ...)

4. Manj sladkorja in predelanih živil

- ✓ Manj sladic, sladkarije zamenjajte s svežim ali suhim sadjem.
- ✓ V jedilnik vključite več polnovrednih žitaric, kaš in oreščkov (ajda, kvinoja, proso, pira, oreščki ...).
- ✓ Predelana živila in jedi naj bodo le izjemoma na jedilniku.

> *Za popolno pomladno regeneracijo poleg pravilne izbire živil in priprave jedi ne smemo pozabiti tudi na vsakodnevno gibanje na svežem zraku, vsakodnevno sproščanje in dovolj spanca.*

5. Varčujmo z maščobo

- ✓ Manj nasičenih maščob, to je manj polnomastnih mlečnih in mesnih izdelkov.
- ✓ Manj težko prebavljivih ocvrtih jedi.
- ✓ Manj visoko procesiranih živil (rogljički, kupljene pripravljene jedi, ribje palčke ...).
- ✓ Več omega 3 maščobnih kislin (ribe, orehi, lanena semena ...).
- ✓ Hladno stiskana olja so najboljša izbira za spomladansko prehrano (ekstra deviško oljčno olje, repično, laneno, konopljino, sončnično, sezamovo ...).

6. Veliko tekočine

- ✓ Voda z limono ali drugimi citrusi
- ✓ Zeliščni čaji
- ✓ Zeleni čaj
- ✓ Regratov ali koprivni čaj

Pravilno sestavljen krožnik naj vsebuje uravnotežena razmerja makrohranil – beljakovin, zdravih maščob, kompleksnih ogljikovih hidratov in prehranske vlaknine ter obilico spomladanskih vitaminov in mineralov. S takšnim načinom prehranjevanja boste telesu spomladi zagotovili optimalen vnos hranil, več energije in boljše počutje. ■

dr. Lucija Šarc, dr. med., Elvira Buron Kaljanac

Foto: Dimitri Tanasenco, UKCL

Živahno dogajanje v KUD UKC Ljubljana

Slovesno odprtje Paviljona KUD UKC Ljubljana in Medicinske fakultete

V ponedeljek, 17. februarja 2025, smo s slavnostnim dogodkom odprli prenovljene prostore Paviljona KUD UKC in Medicinske fakultete dr. Lojza Kraigherja. Slavnostni trak sta prerezala generalni direktor UKCL, doc. dr. **Marko Jug**, dr. med., in predsednica KUD-a, dr. **Lucija Šarc**, ki sta izrazila veliko hvaležnost in veselje ob novi pridobitvi ter poudarila pomen umetnosti in ustvarjalnosti v medicinskem okolju. KUD že več kot 45 let združuje zdravnike, študente medicine in akademike s področja umetnosti ter jim omogoča, da svojo ustvarjalno energijo izražajo skozi likovno, glasbeno in literarno dejavnost. Prenovljeni prostori Paviljona so rezultat skupnih prizadevanj številnih posameznikov, ki so se dobrohotno zavzeli za pridobitev tega dragocenega ustvarjalnega prostora. Slovesnost je bila obogatena z likovno razstavo umetnikov Likovne skupine Leon Koporc, Ustvarjalcev upodabljajočih umetnosti in Slikarske šole, glasbeno pa jo je obogatila študentka medicine in harmonikarka Špela Šemrl. Ob tej priložnosti je bilo znova poudarjeno poslanstvo KUD-a: vnašanje duhovnega bogastva in harmonije v delovno okolje, med sodelavce in bolnike. Z umetnostjo želimo bolnišnične prostore napolniti s toplino, barvami in optimizmom ter s tem prispevati k boljšemu počutju vseh, ki v njih bivajo in delajo. Odprtje novih prostorov Paviljona KUD UKCL in MF je tudi simbol povezanosti medicine in umetnosti. Dokazuje, da ustvarjalnost in humanost hodita z roko v roki ter ustvarjata bolj prijazno in navdihujoče okolje za vse nas. ■

POVABILO NOVIM ČLANOM:

KUD medsebojno bogati ter prijateljsko združuje vse, ki čutite v sebi željo po umetniškem ustvarjanju (glasba, slikanje, keramika, fotografija, literarno področje). Pridružite se nam v eni izmed sekcij. Za podrobnejše informacije in prijave smo vam na voljo na: drustvo.ukcmf@kclj.si.

Glasbeno pustno rajanje

Na pustni torek v avli glavne stavbe ni dišalo le po pustnih krofih, temveč so mladi glasbeniki zasedbe **Big Band Medicinske fakultete** pripravili pravo poslastico za vse ljubitelje jazza ter udarnih in energičnih ritmov. Prireditev se je začela s čudovito skladbo Birdland. Sledili sta skladbi Otroci morja in Kadar ognji dogorijo, ki sta ju predstavila solista Luka Vindišar ter Lenart Traven. Znana instrumentalna skladba Lilly was here nas je ponesla v svet saksofona, čutnosti ter ljubezni. Dora Hodžič Černe je zapela Samo ljubezen legendarnega Magnifica, s katero so nas Sestre zastopale na Evroviziji leta 2002 – priredbo skladbe je napisal Jeromej Kostanjšek, akademski trobentač, ki tudi igra v bendu. Luka Traven nas je z izvedbo pesmi Let the good times roll popeljal v Chicago 40-ih let prejšnjega tisočletja. Skladba nas spomni in opomni, da je bistvo živeti polno življenje in se ob tem zabavati.

Pustni nastop seveda ne sme miniti brez klica k pomladi – pesem Vrača se pomlad je predstavil Luka Vindišar. V latino jazz ritme nas je popeljala čudovito interpretirana skladba Children of Sanchez – avtor priredbe je član benda Lenart Traven. Nastop so zaključili s poskočno skladbo Zdravnik, ki bojda ne sme manjkati na nobenem žuru medicincev. Celoten nastop je potekal pod vodstvom dirigenta Damirja Fajfarja. Odličen nastop so dopolnile fotografije razstave z naslovom V iskanju upanja, volje in moči, ki je rezultat fotografskega natečaja ex-tempore, ki poteka od leta 2018 v okviru programa Dan krvnih bolezni. ■

prim. mag. Barbara Salobir, dr. med.

Razstave v letu 2025

V letu 2025 se je v Dolenčevi in Taborjevi galeriji zvrstilo že pet krasnih razstav.

V januarju sta razstavljali dve umetnici. V veliki Dolenčevi galeriji mlada akademska slikarka **Patricija Knap**, raziskovalka vseh razsežnosti življenja in njegovega smisla, ki se je predstavila z razstavo večinoma velikih platen v kombinirani tehniki s pomenljivim naslovom Mit v podobi. V mali Taborjevi galeriji pa jo je dopolnila univ. diplomirana umetnostna zgodovinarka in likovna kritičarka **Polona Škodič**, z razstavo svojih miniatur »Moji planeti«, v katerih prav tako združuje različne likovne tehnike in sloge. Sama pravi: »Takole za dušo in prijatelje«. Tako je bila odmevna, da smo jo ponovno postavili na ogled še v marcu.

V februarju je v Dolenčevi in Taborjevi galeriji razstavljal ob svojem jubileju, 80-letnici, dolgoletni član KUD-a, univ. dipl. inženir arhitekture **Slobodan Milojević**, odličen risar in akvarelist. Galeriji so napolnili zapiski trenutkov v prostoru, zaznani z očesom arhitekta, od risbe do vrhunskih akvarelov.

V marcu so ob 30-letnici Društva bolnikov s krvnimi boleznimi Slovenije v Dolenčevi galeriji pripravili razstavo fotografij ex-tempore ob Dnevih krvnih bolezni 2018-2024 z naslovom V iskanju upanja, volje in moči. Na odprtju je Andreja Ravnak, podpredsednica Fotografske zveze Slovenije, poklonila čudovito misel: Fotografija ni le zajemanje trenutka, temveč tudi iskanje svetlobe v temnem, iskanje upanja, kjer so besede premalo, in sočutja, ki presega meje.

V aprilu razstavlja v obeh galerijah še en jubilant ob svoji 80-letnici dolgoletni član KUD-a, član Likovne skupine Leon Koporc, vrhunski profesionalni glasbenik in diplomirani slikar, **Ivan Prešern- Žan**. Predstavlja izbor svojih najboljših del, v katerih se sijoče prepletajo pozitivne energije barv in motivi, iz katerih žari njegova ljubezen do umetnosti, glasbe, domovine in vsega lepega.

Odprtja razstav so dopolnili odlični glasbeniki: januarja nadarjena, mlada pianistka **Sanja Kostić** in mladi, a že uveljavljeni solopevec **Michael Hasslacher,** v februarju vrhunski mešani pevski zbor KUD-a Vox medicorum, v marcu violinistka **Laura Calligaris** in harmonikar **Matjaž Jurca**, v aprilu pa godalni kvartet štirih mladih študentk medicine **Zale Stražišar**, **Hane Povše**, **Tinkare Jene** in **Julije Klančič**, ki jih je ljubezen ne samo do medicine ampak tudi glasbe povezala v Godalni kvartet Promotorium.

Slobodan Milojević

Ivan Prešern- Žan

NAPOVEDNIK

Polona Škodič

V maju in juniju se obetata dogodka ob odprtju dveh krasnih razstav. Tradicionalno bo v počastitev mednarodnega dneva babic in medicinskih sester ter zdravstvenikov odprtje razstave likovnih del medicinskih sester, ki so celo leto ustvarjale pod mentorstvom odlične akvarelistke Marije Strnad in mlade akademske likovnice Nuše Fajfar. 3. 6. 2025 ob 17. uri pa bo odprtje jubilejne razstave ob 80-letnici odlične slikarke **Erike Železnik**, naše dolgoletne članice KUD-a Likovne skupine Ustvarjalci upodabljajočih umetnosti, ki slika v prepoznavnem ekspresionističnem slogu, temperamentnih potez in močnih barv, ki nas bodo pospremile v začetek lepega in dolgega poletja.

Do začetka poletja potekata v Paviljonu KUD-a tudi dve likovni delavnici. Ob sredah likovna delavnica nevrografike z umetnico, mentorico, akademsko oblikovalko in slikarko Biserko Komac iz Likovne skupine Ustvarjalci upodabljajočih umetnosti, z začetkom ob 16. uri. Ob četrtkih pa poteka Slikarska šola Likovne sekcije Leon Koporc pod glavnim mentorstvom umetnika, akad. Slikarja Janeza Kovačiča. Še vedno se je možno pridružiti, prijave na spletni strani KUD-a. ■

POVEZAVA DO SPLETNE STRANI DRUŠTVA:

KULTURNO-UMETNIŠKO DRUŠTVO UKC LJUBLJANA IN MEDICINSKE FAKULTETE DR. LOJZ KRAIGHER

Andreja Comino, Enota za odnose z javnostmi

Foto: osebni arhiv Ivana Marjanovića

Gasilec in snemalec Ivan Marjanović

S svojim delom želim pomagati drugim

Veliki in pisani družini sodelavcev največje slovenske bolnišnice bi z malce šale lahko rekli tudi organizacija združenih narodov. V njej so namreč dobrodošli sodelavci z vseh vetrov, ki s svojim znanjem, predanostjo in strokovnostjo pripomorejo, da UKC Ljubljana deluje kot dobro naoljen stroj. Pred skoraj dvajsetimi leti si je najprej nadel uniformo zdravstvene nege, nato pa še gasilsko, Ivan Marjanović iz srbskega mesta Valjevo. Vendar je Ivan veliko več kot gasilec. Ker obožuje tudi fotografiranje in snemanje, z veseljem ustvarja dokumentarne filme o najrazličnejših ljudeh. Nedavno so mu ploskali na prestavitvi filma o ilustratorki Marjanci Jemec Božič, posnel pa je tudi kar nekaj izobraževalnih filmov za UKC Ljubljana.

„Smo krasna ekipa fantov, dobro se razumemo. S 46 leti sem najstarejši gasilec. Prav hecno je, da imam sodelavca, katerega oče je leto dni starejši od mene. Vsi smo zelo aktivni in popolnoma usposobljeni.«

»Od nekdaj me je zanimalo veliko stvari. Tako sem v Valjevu začel kot športni novinar. Poročal sem z najrazličnejših tekem, od nogometnih, rokometnih, odbojkarskih do košarkarskih in dobival izkušnje. Če je bilo treba v cerkvi kaj »doštukati«, so me poslali delati tudi tja. Najbolj se naučiš, ko si vržen v situacijo in se moraš znajti,« pripoveduje Ivan Marjanović. Iz športne televizije je napredoval v športni časopis, kjer je bil urednik športne strani. Z novinarstvom se je preživljal tudi med študijem v Beogradu. Nato je moral še na služenje v JLA, kar mu sicer ni najbolj dišalo, a je bila dobra prelomnica v njegovem življenju. »Ko sem se vrnil, se je začelo resno življenje. Žal pred dobrimi dvajsetimi leti življenjski standard v Srbiji ni bil ravno visok, niti ni bilo videti, da se bo kaj izboljšalo. Tako sem poleg novinarskega dela v Beogradu delal tudi kot zdravstveni tehnik na Inštitutu za ortopedsko kirurgijo in travmatologijo, kar mi je omogočalo spričevalo zdravstvenega tehnika. Vseeno pa sem od življenja želel več. In ker mi ni bilo nikoli težko delati, sem se spomnil, da je bil brat mojega dedka dr. Miodrag Mišić, priznani stomatolog, ki je bil v nekdanji skupni državi pionir ortodontije. Izobraževal se je in delal v Sloveniji, pa tudi Franciji. Pomagal mi je, ko sem se odločil iti s trebuhom za kruhom,« se spominja Ivan Marjanović. Prvi stik s Slovenijo je bil pozitiven, hitro je našel delo, že čez nekaj mesecev pa je prišel v UKC Ljubljana.

NOVA DEŽELA, NOVI LJUDJE, NOVI IZZIVI

»Star sem bil 26 let in sem se znašel v drugi kulturi. Ljudje so govorili drug jezik, nisem imel nobenega prijatelja. Bil sem voljan delati in prepričan, da mi bo enkrat že steklo. Služba v UKC Ljubljana je bila nekaj najlepšega, kar se mi je zgodilo. Zaposlil sem se na Oddelku za nefrologijo, kjer sem ostal dve leti. Potem sem bil na svojo željo premeščen na Oddelek za dializo, kjer je veliko tehničnih izzivov. Dobil sem kopico krasnih izkušenj, dodobra pa sem se nasmejal na račun (nepoznavanja) slovenskega jezika,« se muza. Jezikovne zadrege je hitro rešil, še posebej, ko je v osmem nadstropju, spoznal svojo diplomirano sestro Urško.

»Pritegnila me je s svojim nasmehom, prijaznostjo in pozitivno energijo. Je moja velika podpora in ljubezen. Tako kot sem jo spoznal v najvišjem nadstropju UKC Ljubljana, sem jo najvišje tudi zaročil. Šla sva na potovanje po Ugandi, Ruandi in Kongu ter se povzpela na 4.127 metrov visoko goro Muhavura. Ob Urški mi je šla slovenščino bistveno hitreje in bolje. Še danes me z veseljem popravi, ko z besedami zaplavam kam po svoje,« se smeji Ivan Marjanović, ponosni oče dveh sinov – 13 in 15 let starega Nikole in Uroša.

In ker je vedno želel nadgrajevati svoje znanje, si je po tem, ko je videl razpis za gasilca, zaželel novih izzivov in se je prijavil. »Imel sem dobro popotnico – medicinec in gasilec. V naši enoti sta dva medicinska tehnika, kar je še dodatna prednost. Hvaležen sem, da lahko opravljam to delo. Pisano mi je na kožo, saj sem zelo empatičen in rad pomagam drugim. V svojem delu zelo uživam. Je dinamično in nikoli dolgočasno. Obenem pa tudi odgovorno in nepredvidljivo. Imam krasnega šefa in odlične sodelavce, s katerimi se res dobro razumemo,« je zadovoljen Ivan Marjanović, ki se službe posveča tudi snemanju dokumentarnih filmov.

Njegova velika strast je šport. Takole je »poziral« na svetovnem prvenstvu v košarki.

Ivan je med prvimi priskočil na pomoč pri požarih na Krasu.

Služba mu je »dala« tudi ženo. Svojo drago Urško je spoznal v osmem nadstropju UKC Ljubljana. Zdaj sta ponosna starša dveh sinov.

> *Sem tudi član našega Prostovoljnega gasilskega društva Dolsko. Aktiven (prostovoljni) gasilec sem bil tudi med gašenjem požarov na Krasu. Kadar koli me pokličejo na pomoč, se z veseljem odzovem.*

TISTA NJEGOVA SNEMALNA DUŠA ...

»Enkrat novinar, vedno novinar. Zanimajo me ljudje in njihove zgodbe. Novinarska žilica me ni nikoli zapustila. Ustvarjalni nemir pa me je gnal dalje. Tako sem v občini Dol pri Ljubljani, kjer živim, v deželi Jurija Vege, začel s kamero spremljati zanimive ljudi in snemati filmčke. Najprej kratke, potem pa predstavitvene portretne. Dve leti sem spremljal krasno 92-letno gospo, mojstrico pletenja in izdelave košar. Nato sem naredil še druge projekte – z veseljem sem spremljal slikarko in ilustratorko Marjanco Jemec Božič, katere oče Valentin je bil ravno tako iz Dola pri Ljubljani. Pripovedovala mi je, kako je hodila k stricu na počitnice in si nabrala nepozabne spomine na pokrajino. Leta 1971 je na podlagi njih naredila voščilnico Otroci na vasi, ki je bila najbolj prodajana voščilnica na svetu. Naredil sem tudi veliko fotografij za koledarje našega gasilskega društva in še mnogo drugega,« pripoveduje Ivan Marjanović, ki je za UKC Ljubljana posnel in zmontiral šest filmov in jih podaril svojemu delodajalcu. Skupaj s sodelavci gasilci so delali tudi izobraževalne filme – prikaz uporabe notranjih hidrantov, postopke evakuacij, prikaz odstranjevanja nakita, požarno vajo na Pediatrični kliniki ...

MALO ŠPORTA, VELIKO TURIZMA

»Imam vso potrebno profesionalno opremo: dve kameri in dron, mikrofone ...« pripoveduje Ivan Marjanović in dodaja, da pri svojem konjičku zelo uživa. Veliko energije dobi tudi pri obiskovanju največjih športnih dogodkov, na katere se odpravi tudi z družino. »Bil sem na zadnjih štirih evropskih prvenstvih v košarki, pa na dveh svetovnih (eno je bilo v Vuhanu na Kitajskem, tik pred začetkom epidemije covida), na olimpijskih igrah v Parizu in Lillu. Na prvenstvih združim prijetno s koristnim – malo športa, malo turizma. Zelo pa se sprostim tudi med izdelavo hišk na drevesih. Takrat se čisto odklopim in zaplavam v svoj svet,« še pove Ivan Marjanović. ■

Tukaj si lahko pogledate Ivanove filmčke:

Reševalna postaja UKCL

Foto: osebni arhiv

Biti voznik reševalnega vozila je želja iz otroštva

Rok Ušen, dipl. zn., vodja Reševalne službe in skrbnik heliporta

Zaposlitev v Službi nujne medicinske pomoči prinaša pester nabor pozitivnih plati. Med njimi je vsekakor zavedanje, da nekomu pomagaš olajšati njegove zdravstvene težave, marsikoga pa rešiš pred preuranjeno smrtjo. Narava dela je takšna, da se dan razlikuje od dneva, delo se opravlja izven kliničnega okolja - na svežem zraku, marsikdaj je potrebno improvizirati, da se intervencija uspešno zaključi ipd. Vse to vpliva na to, da se ob velikem naboru prostih delovnih mest v zdravstvu, marsikdo odloči vstopiti v vrste nujne medicinske pomoči. Rok Ušen, vodja reševalne službe in skrbnik heliporta, je povedal, zakaj ima rad svoje delo.

Kakšni so pogoji, da nekdo postane voznik rešilca? In na kaj mora biti pozoren, da to ostane?

Zaposlitev v službi nujne medicinske pomoči je pogojena z zdravstveno izobrazbo. Reševalna vozila se med sabo razlikujejo po dimenzijah, voznih lastnostih in teži. V preteklosti je bilo možno upravljati reševalna vozila z izpitom za osebno vozilo (B-kategorija). V zadnjem obdobju pa v službi nujne medicinske pomoči čedalje več uporabljamo vozila za vožnjo, pri katerih je zahtevan izpit C-kategorije. Ustrezna kategorija vozniškega izpita pa je le osnovni pogoj za vožnjo reševalnega vozila. Vozniki še namreč opravijo treninge varne vožnje (intenzivni in nadaljevalni) pri AMZS in druga priložnostna usposabljanja.

Kako stresno je to delo in ali vpliva na zasebno življenje?

Vožnja reševalnega vozila je vsekakor drugačna od vožnje osebnega vozila. Od voznika terja stalno zbranost, predvidevanje in zmožnost prilagajanja nenadnim – praviloma nenačrtovanim – dogodkom v prometu. Vpliv na zasebno življenje težko opredelimo, ker vsak doživlja svoje delo na svoj edinstven način. Skupno vsem voznikom je vsekakor to, da morajo v zasebnem življenju skrbeti za svoje psihofizično kondicijo, saj ne smejo prihajati utrujeni v službo.

Zakaj si nekdo želi postati voznik rešilca? Kaj so pozitivne plati poklica? (Imate morda kakšno anekdoto, ki bi jo bili pripravljeni deliti?)

Biti voznik reševalnega vozila je praviloma želja iz otroštva. Med odraščanjem se skozi izobraževalni proces naučimo, da je vožnja reševalnega vozila zgolj ena od zadolžitev, ko je nekdo zaposlen v službi nujne medicinske pomoči, namreč poklic je reševalec, vožnja je le delovna naloga v sklopu zaposlitve.

Pogosto se govori, da profesionalni vozniki ne zaupajo vozniškim sposobnostim neprofesionalcev. Ali to čutite tudi vozniki rešilcev?

Vozniki reševalnih vozil opravijo letno veliko število kilometrov, vsako delovno izmeno so prisotni na cesti. Niso pa profesionalni vozniki, kot so to npr. vozniki vlačilcev ali vozniki avtobusov. Seveda nimajo vsi zaposleni v službi nujne medicinske pomoči enakih sposobnosti vožnje reševalnega vozila, zato se polovici izmed njih določi primarna naloga vožnja reševalnega vozila in dajejo potem med izobraževanjem več poudarka na vožnjo. Vedno pa se prilagajamo pogojem na cestišču in ostalim udeležencem v prometu. Tudi, če kakšen od voznikov, ko sreča reševalno vozilo na nujni vožnji, ne odreagira najbolje, so naši zaposleni ustrezno usposobljeni za uspešno razrešitev takšnih situacij.

Vas kdaj med reševanjem ujamejo radarji? Kaj se zgodi v tem primeru?

V primeru nujne intervencije se uporabljajo svetlobni in zvočni znaki – torej uporabljamo modre luči in sireno. Zakon nam dovoljuje, da vožnjo prilagodimo nujnosti intervencije in takrat nismo zavezani k spoštovanju cestno - prometnih predpisov, kot jih morajo ostali udeleženci v prometu. Seveda pa moramo nujno vožnjo izvajati tako, da na cesti ne ogrožamo ostalih udeležencev v prometu. Radarske naprave ne ločujejo med vozilom, ki je na nujni intervenciji in tistim, ki ni. Zato tedensko prejemamo slike radarjev mestnega redarstva in policije. Gre za rutinske postopke, v katerem nas pozivajo za posredovanje informacij o vožnji. V odgovoru se navede razlog prekoračitve hitrosti (torej, da je šlo za nujno intervencijo) in potrebna dokazila. Prekrškovni organi po prejetju našega odgovora postopek ustavijo brez izdaje plačilnega naloga zaradi prekoračitve hitrosti. V primeru, da reševalno vozilo prekorači dovoljeno hitrost in ni bilo na nujni intervenciji, pa voznik plača globo kot vsak drug udeleženec v prometu.

Kakšna se vam zdi na splošno kultura vožnje slovenskih voznikov? So kakšne stvari, ki so vam všeč? So kakšne stvari, ki vas večkrat zmotijo?

Tipičen slovenski voznik prepusti prednost reševalnemu vozilu, ki je na nujni vožnji. Večkrat opažamo, da pri tem odreagirajo pretirano in celo sebi povzročajo nevšečnosti (npr. zapeljejo čez visok robnik vozišča). Vsakodnevna prisotnost v prometu prinaša veliko pozitivnih in seveda tudi nekaj negativnih izkušenj. Med slednjimi lahko izpostavimo poslušanje glasne glasbe, uporabo mobilnega telefona – vse to se odraža v zapoznelem ukrepanju voznikov, ki prepozno (ali pa sploh ne) opazijo reševalnega vozila na nujni vožnji. ■

KLINIKA ZA INFEKCIJSKE BOLEZNI IN VROČINSKA STANJA

»V začetku lanskega leta sem prebolel covid-19 s težkim potekom in bil tri tedne hospitaliziran na tej kliniki. Po prehodu v domačo oskrbo sem v pol leta pod skrbnim prizadevanjem zdravnice, uspešnem delu fizioterapevta, prijazni domači negi in lastnem naporu več kot nadomestil 13 kilogramov izgubljene teže, podobno kot pred boleznijo nadaljujem pisanje zahtevne knjige o EU, delno pa še zaostajam v fizični kondiciji. Brez medicinskega znanja (sem pa prej 10 let vodil raziskovalni inštitut ter nekaj let diplomatsko predstavništvo Slovenije v Bruslju) opažam, da ima ta klinika vrhunsko vodstvo, izjemne kadre, tudi srednje in mlajše generacije z doktorati in delom na disertacijah, obilje lastnega znanja, dostop do že kar solidne opreme ter široke mreže domačih in mednarodnih specialistov, kar omogoča uspešno zdravljenje in okrevanje po težkih boleznih.

Priprave ter delo v laboratorijih in ambulanti Jasne Černoša, dr. med., poteka zelo organizirano, uspešno in ob visoki stopnji humanega odnosa s pacienti, tudi starejšimi. V mojem primeru je vsaj na začetku šlo za intenzivno spremljanje zdravljenja, tudi za precej opreme in stikov z družinsko zdravnico, Sočo in fizioterapijo, do zdravil in stikov z domačimi. Tudi v teh pogojih dr. Černoša deluje umirjeno, prepričljivo in pacientu vzbuja visoko stopnjo zaupanja ob zelo humanih odnosih, na kar bi bil ponosen tudi sam Hipokrat.«

Zaslužni redni profesor UL dr. Lojze Sočan

INTERNA KLINIKA KO ZA KARDIOLOGIJO, AMBULANTA NJEGOŠEVA CESTA

»Želela bi pohvaliti prof. dr. Gregorja Poglajna, dr. med., za opravljene kakovostne, zaupanja vredne zdravstvene storitve, ki jih odlikujejo vrhunska strokovnost, prijaznost, empatičnost ter spoštljiv odnos do pacienta. Njegova prizadevanja so vidna in jih čuti vsak izmed nas, saj ohranjanje bolnikovega zdravja ceni kot temelj blagostanja posameznika vseh generacij v naši družbi. Hvala.«

Milanka

PORODNIŠNICA LJUBLJANA

»Osemnajstega februarja sem v ljubljanski porodnišnici rodila prvega otroka – sina Pina. Želim se zahvaliti za izjemno prijetno izkušnjo poroda, h kateri sta doprinesla predvsem babičar Anže, s katerim sva bila s partnerjem na pogovoru pred porodom in ki naju je sprejel ob prihodu na porod, ter babičar Jaka, ki je bil z nami ves čas poroda. Zaradi natančnih in jasnih napotkov babičarja Anžeta sem prišla v porodnišnico ravno pravi čas. Ob sprejemu sem bila deležna spodbudne energije, ki mi je močno pomagala pri prehodu v naslednje faze poroda. Toplina, rahločutnost in suverenost, ki sem jih ves čas poroda občutila ob babičarju Jaki, so prispevali, da sem se povsem umirila in se do konca poroda počutila varno ter na najboljši možen način podprto. Vem, da je tudi (oz. predvsem) zaradi prijaznega odnosa in natančnosti pri delu babičarja Jake moj porod potekal zelo gladko. Srčno upam, da bo še veliko porodnic imelo možnost stika in sodelovanja z omenjenima babičarjema. Ker tudi sama delam z ljudmi, verjamem in vem, da so izrečene pohvale posebne vrste nagrada za dobro opravljeno delo. Želim vam uspešno delo še naprej in vas prijetno pozdravljam.«

Nina

URGENTNI KIRURŠKI BLOK

»Tretjega marca sem bil sprejet na UKB zaradi poškodbe reber. Moja izkušnja je bila pozitivna, saj sem bil na vsaki točki postopka deležen prijaznosti in strokovnosti osebja, zdravnikov, tehnikov in medicinskih sester. Od sprejema do zaključka obravnave sta minili dve uri, kar je pohvalno in sprejemljivo glede na število ljudi, ki so čakali na obravnavo. Sicer se pa znancem vedno pohvalim z rekordno hitro obravnavo poleti leta 2021, ko sem zaradi zloma prsta od sprejema – triaže, RTG-ja in mavčarne cel postopek zaključil v pičlih 45 minutah! Vseeno bi rad izpostavil, da so ključnega pomena prijaznost, poslušnost in potrpežljivost s pacienti, četudi vse skupaj lahko traja malo dlje časa. Hvala za oskrbo, želim vam veliko uspehov še naprej!«

Jakob

GINEKOLOŠKA KLINIKA

»Konec januarja 2025 sem bila v ambulanti Ginekološke klinike pri dr. Vidu Janši naročena na prvi pregled. Njegov sprejem v ambulanti, čas, ki ga je namenil pogovoru, ter profesionalen in hkrati človeški pristop me je pomiril in navdušil. Hvala, da imamo v javnem zdravstvu zdravnike s takšnim odnosom do pacientov.«

Natalija

GANLJIVO PISMO NAŠE NEKDANJE SODELAVKE JOŽICE, GOSPODINJE NA PEDIATRIČNI KLINIKI

»Ko sem gledala prispevke o vašem uspehu – presaditvi srca pri 6-mesečnem dojenčku Valentinu, sem na glas zajokala, tako me je ganil. Še dobro, da sem bila sama in me ni nihče slišal.

Tudi mi – jaz, sin in mož – smo bili pred leti na tem. To operacijo (presaditev srca) je potreboval moj ljubljeni mož. Vendar smo se po »protokolu« (natančne preiskave), ki ste ga izvedli v UKC Ljubljana, soglasno odločili, da v ta postopek ne bomo šli, kajti mož je bil preslaboten (imel je težko sladkorno bolezen in še druge pridružene bolezni). Bilo bi zelo tvegano – smrtno nevarno, če bi se spustili v to operacijo. Približno osem let pred tem (leta 2012), po težki možganski kapi, ste mu v UKC Ljubljana naredili dva »bypassa« - obvoda in to zelo uspešno. Bili smo nepopisno veseli, saj je mož dobro in hitro okreval in potem še deset let zadovoljno živel (pohvalil se je, da je kot mlad fant!). Še vedno čutim neizmerno hvaležnost dr. Ivanu Kneževiču, ki ga je s svojo ekipo zelo uspešno postavil na noge. Tega zdravnika je mož omenjal z vso svojo hvaležnostjo, moralo in spoštovanjem vse do svoje smrti, ko mu je 14. aprila 2022 dokončno odpovedalo srce.

Vendar ni zbral moči in poguma, da bi ga enkrat osebno obiskal v UKC Ljubljana, čeprav je do smrti hodil (zadnja štiri leta na vozičku) na redne kontrole k dr. Gregorju Poglajnu. Tudi njemu sem zelo hvaležna, saj naju je vedno pohvalil in vlil upanje za naprej. To je možu najbolj pomagalo, saj je bil po naravi bolj vesel in optimističen od mene ter je zelo rad slišal kaj veselega in pozitivnega. Vedno sva nasmejana odšla iz ambulante. To naju je vseskozi držalo pokonci.

Pri vsem tem sem tudi jaz potrebovala veliko bolniškega staleža, saj sem možu neomajno stala ob strani in mu nesebično pomagala, kar si je s svojo dobroto, prijaznostjo in spoštovanjem do vsakega človeka tudi neizmerno zaslužil. Vse to sem zmogla in dobila s pomočjo najinega osebnega zdravnika v Grosuplju dr. Marka Viranta ter seveda od mojih nadrejenih na Pediatrični kliniki, kjer so me dobro poznali.

Zdaj sem v pokoju, kmalu bo tri leta, in živim kar lepo s pomočjo dodatka moževe pokojnine. Vesela sem, da lahko še vedno pokličem in se pogovorim z nekaterimi na »pediatriji«, »netki« in »pulmo«, saj sem njim povedala in zaupala svoje najbolj tesne in boleče občutke tistega časa. Kljub svojemu neprekinjenemu delu – podnevi in ponoči – so si vzeli čas zame, naredili so me nadpovprečno močno, kar še zdaj zelo cenim in potrebujem.

S hvaležnostjo pa nisem pozabila niti gospodinj, ki so moje delo opravljale med mojo odsotnostjo, in tako me je delovno mesto vedno čakalo, delo pa je bilo vedno dobro opravljeno, tako da sem bila tudi pri tem brez skrbi. Tople misli pa namenjam tudi Milanki, Milki in Daniju (obleke in razvoz perila). Malemu dečku Valentinu želim srečno, razigrano otroštvo ter dolgo in zdravo življenje. Njegovima staršema pa veliko veselja ob spremljanju le-tega. Osebju, ki je sodelovalo pri tem posegu, pa še mnogo tako uspešnih posegov. Srečna sem, da sem bila tudi sama delček teh čudovitih ljudi.

Hvala in lep pozdrav prav sem,

Jožica, upokojena sodelavka in gospodinja na Pediatrični kliniki

ORL

»V časih, ko je tudi medijski negativizem prej pravilo kot ne, pišem kot bolnik, ki sem v kratkem času dojel, kaj ste in kaj zmorete. Pri 67 letih sem moral prvič v bolnišnico. Do zdaj sem bil pri zdravniku komaj kdaj, v 40 letih nisem potreboval dneva bolniške. Strah in še kaj sta lastna človeku, ko je v stiski in začenja boj za zdravje, ki je bilo prej samoumevno. In takrat nastopijo ljudje v vseh barvah uniform UKC in vseh vlogah – od čisto prozaičnih, do najbolj zahtevnih. ORL me je sprejela za kratek čas, med tem sem obiskal tudi druge dele – pa čeprav na vozičku, ki ga potiska študentka fizioterapije – in vtis je enak: čudoviti ljudje ste! Polni empatije do sočloveka v stiski, sposobni prijazne in bodrilne besede. Skrbni in neprestano pripravljeni pomagati. Zdravniki – začel bom pri odličnem dr. Grošlju in končal pri dr. Dolenčevi, ki me je napotila še naprej po tej poti – so bili vsi po vrsti ambasadorji Hipokratove prisege. Vse te čistilke, negovalke, sestre in bratje in vsi v laboratorijih, preiskovalnih delih UKC Ljubljana so me prepričali o tem, kako dobro zdravstvo dobrih ljudi imamo. Ja, našlo se jih bo z drugačnim mnenjem, spoštujem. A poudarjam izkustveno metodo: v najbolj občutljivem trenutku svojega življenja sem naletel na strokovnost in prijaznost, na lepo besedo in odločna dejanja stroke za pot k zdravju. Ko sem ob slovesu iz sobe 9 in z oddelka ORL prisotnim dežurnim rekel hvala ter pohvalil odnos in delovanje zdravstva, je na hodniku sedel bolnik, s katerim se nisva poznala. Ostal je še tam, jaz sem po tej prvi fazi odhajal domov: »Slišal sem, kar ste rekli. Prav imate, pravi so,« mi je rekel. UKC Ljubljana in zlasti ORL sta zame jamstvo, da imamo v Sloveniji dobro zdravstvo in odlične ljudi v njem.

Miran

OTROŠKI ODDELEK DERMATOVENEROLOŠKE KLINIKE

»Rada bi delila svojo izkušnjo in pohvalila Dermatovenerološki otroški oddelek, kjer sva bila hospitalizirana s sinom Joštom. Vse od prvega dne sprejema na oddelek do odpusta sem bila zelo prijetno presenečena nad kolektivom na oddelku. Zdravnica dr. Mateja Starbek Zorko nama je lepo razložila, kakšne preiskave bo imel, kako bo potekalo zdravljenje … Celoten kolektiv na oddelku je srčen, strokoven, dobrosrčen. Sestre se igrajo z otroki, jih spodbujajo, motivirajo, pohvalijo in razvajajo. Česa takega z Joštom res nisva pričakovala. Vsemu kolektivu iskrena hvala za spodbudne in lepe besede. Bivanje pri vas nama bo ostalo v lepem spominu. Sin je na dan odpusta jokal, ker ni hotel domov, tako luštno se je imel. Tak kolektiv si vsaka mamica lahko samo želi za svojega otročka. Še enkrat lepa hvala zdravnici dr. Zorko, glavni sestri Gordani, sestram Urški, Angelini, Petri, Sari in ostalim.«

Mamica Tjaša in Jošt

KLINIKA ZA MAKSILOFACIALNO KIRURGIJO

»V družini smo imeli primer, da je po rutinski operaciji zoba prišlo do zapleta. Ko je bilo že zelo hudo, smo poklicali na kliniko, kjer so nam prijazno povedali, da se moramo takoj zglasiti pri njih. Bila je nedelja, pozno popoldne. Ko mi »običajni« ljudje posedamo na foteljih pred televizijo, zdravstveno osebje dela. In ne samo to. Kljub temu, da je bil za njimi že dolg delovni dan, so bili vsi izredno prijazni, o strokovnosti pa sploh ne bi izgubljala besed. Sprejela nas je medicinska sestra Marjeta, ki je potem naprej vse uredila. Medtem ko so se ostali zbrali, je gospa mene, kot mamo pacientke, umirila in razorožila vsega strahu … Obenem pa so dr. Dominik Kočevar, z asistenco zdravstvenikov Sebastijana Petkoviča in Mitje Tonejca, že opravljali poseg. Vsi trije so imeli nasmeh na obrazu, tako da sem se počutila čisto pomirjeno, ker sem vedela, da je hči v najboljših možnih rokah. Tudi pri nadaljnjem zdravljenju je vse potekalo tako kot mora. Tudi tu bi izpostavila predvsem dr. Žana Garvasa, ki je opravljal vsakodnevne preglede, dr. Endrejo Eberlinc in seveda vse ostalo medicinsko osebje sobe ena na kliniki. Vsem skupaj in vsakemu posebej iskrena hvala! Globok poklon vsem! Ostanite taki še naprej! Verjetno gre zasluga za tako uspešne ekipe in vse zaposlene tudi vodstvu. Zato se bom na koncu zahvalila še dr. Dovšak Tadeju, predstojniku. Peljite kliniko naprej po začrtani poti!«

Marija

REŠEVALNA POSTAJA

»Želel bi se zahvaliti enkratni ekipi dispečerjev, ki so organizirali ekipo, da so se odzvali na pomoč mojemu očetu Miranu po zlomu levega kolka in stegnenice. Dva reševalca sta ga iz njegove postelje premestila v bolniško, ki smo jo dobili na izposojo iz URI Soča. Dispečer je bil ves čas v kontaktu z nami in nam sporočal, kdaj lahko pričakujemo reševalce. Oče ni bil življenjsko ogrožen, a so se vsi trije iz ekipe odzvali in ravnali, kot da je! Zato so vredni vse pohvale in zahvale! Vem, da vas je v zdravstvu premalo, zato cenimo vsako pomoč, ki jo dobimo. Upam, da bodo sodelavci Reševalne postaje cenjeni in spoštovani tudi iz vaše strani in vodstva!«

Hvaležna hči Breda

KO ZA TRAVMATOLOGIJO

»Konec januarja sem bil naročen na preiskavo Scintigrafijo. Sprejela in obravnavala me je medicinska sestra Andreja. Navdušen sem nad njeno prijaznostjo in bi jo želel pohvaliti, ravno tako pa tudi celotno ekipo na oddelku. Vsa obravnava na ta dan in še naslednjič, ko sem imel obremenitveni test na kolesu, je bila za čisto desetko. Potem pa mi je sestra Andreja pomagala tudi urediti obravnavo v urgentni kirurški ambulanti. Pri izstopu iz avta je namreč prišlo do poškodbe kolena, skoraj nisem mogel stopiti na nogo. Bil sem zelo hitro obravnavan in nadvse zadovoljen s prijaznostjo celotnega osebja in dr. Jureta Gruntarja, ki me je strokovno pregledal, opravil preiskave in mi svetoval. Hvala vsem, ki tako požrtvovalno opravljate svoje delo.«

Miran

✦

»Pred nekaj meseci sem si poškodovala ramo, zaradi česar sem bila operirana in zdravljena v UKC Ljubljana. Z veliko hvaležnostjo bi se rada zahvalila celotnemu osebju bolnišnice, ki je skrbelo zame med zdravljenjem moje poškodbe. Najprej bi se rada posebej zahvalila dr. Roku Bergmanu za odlično opravljeno prvo operacijo, pri kateri mi je v ramo vstavil Hook ploščico. Zaradi njegovega strokovnega dela sem se hitro in dobro rehabilitirala ter skoraj v celoti povrnila gibljivost rame. Poleg tega si pohvalo zasluži tudi zaradi svojega prijaznega in človeškega pristopa. Vzame si čas tudi za dodatna pojasnila in odgovore na vprašanja, kar je v času negotovosti zaradi poškodbe zelo dragoceno. Prav tako sem mu zelo hvaležna, da se je kljub omejitvam trudil, da bi mi čim prej omogočil tudi drugo operacijo. Pri odstranitvi ploščice pa se je izkazala dr. Urška Filipović, ki se je zavzela zame in se potrudila, da bi se poseg lahko izvedel kljub nepredvidenim zamudam v operacijskem programu. Iskrena hvala njej in celotni dežurni operacijski ekipi, ki je skrbela zame. Ne nazadnje bi rada pohvalila tudi celotno osebje na G oddelku travmatologije, kjer sem bivala med obema hospitalizacijama. Od sester in zdravnikov do fizioterapevtov ter spremljevalnega osebja, vsi so bili izjemno prijazni in skrbni ter so mi zelo olajšali čas okrevanja. Hvala še enkrat vsem za vaš trud, strokovnost in prijaznost!«

Zala

NEVROLOŠKA KLINIKA

»Danes sem imela več telefonskih opravkov z nekaterimi vašimi oddelki in z zadovoljstvom izražam pohvalo ljubeznivi gospe v sprejemni pisarni Nevrološke klinike. Po nekaj neuspešnih klicih me je gospa poklicala sama, kar me je zelo prijetno presenetilo, tako da sem hkrati zelo hitro dobila odgovor na dve moji vprašanji. Seznanjena sem, s koliko napori se v neki veliki organizaciji, kot je vaša, uvajajo standardi kakovosti in koliko je zadovoljstvo nas, pacientov in širše javnosti, odvisno od prav vsakega vašega zaposlenega. Zato zaradi vestnega postopanja (vrnitev klica) in korektnega, popolnega odgovora s strani vaše sodelavke izrekam to pohvalo.«

Biserka

KIRURŠKA KLINIKA, ODDELEK ZA UROLOGIJO

»Od lanskega sem se borila z napadi ledvičnih kamnov. Po mnogih obiskih dežurnih ambulant, urgence in tudi enodnevne hospitalizacije v SB Jesenice še vedno nisem prišla do urologa. Po nasvetu kirurga v SB Jesenice sem se nato odpeljala v UKC Ljubljana, kjer me je obravnaval dr. Kosta Cerović. Končno sem dobila zdravnika, ki je moj primer obravnaval z vso resnostjo in skrbnostjo. Njegov odnos je bil strokoven, noben problem mu ni bilo odgovoriti tudi na najbolj banalna vprašanja. Poleg strokovnosti pa je dr. Cerović zelo empatičen in paciente obravnava kot posameznike in ne kot številke. Želela bi pohvaliti tudi njegovo odzivnost. Po pregledu je rekel, da je vedno dosegljiv za vsa možna vprašanja, čeprav je bil njegov del obravnave zaključen. Tudi po operaciji, ki sem jo imela v Murski Soboti (najhitrejši možen termin), mi je potrpežljivo odgovoril na vsa vprašanja. Čez dober teden po posegu se mi je zgodilo, da se je double J stent začel izločati po naravni poti. Klicala sem na dežurno ambulanto in med drugim napisala elektronsko sporočilo tudi dr. Ceroviću, saj sem bila resnično v stiski. Takoj se je odzval in zato sem stent brez dodatnega stresa (in povzročanja dodatnih stroškov zdravstveni blagajni) odstranila sama. Težko je z besedami opisati vso hvaležnost, ki jo čutim do vašega specialista dr. Cerovića. Prihranil mi je veliko stresa, ki je v takšnih situacijah, že zaradi narave bolezni, stalno prisoten. Pohvala gre seveda medicinskim sestram na Oddelku za urologijo.«

Zala iz Radovljice

INFEKCIJSKA KLINIKA

»Želel bi iskreno pohvaliti vse osebje na Infekcijski kliniki (urgentna ambulanta za otroke in odrasle) na Bohoričevi ulici 22, še posebej pa bi rad izpostavil specializantko Anjo Čebron. Njen odnos do moje hčerke, ki je trpela za hudimi bolečinami v trebuhu, povezanimi z gripo, je bil na najvišjem možnem nivoju (pogovor na nivoju, da ga je razumela 7-letna punčka, vendar ne otročji pogovor, pomiritev, pregled, ...). Pri pregledu si je vzela čas in ji razložila, kaj bo pregledala in zakaj bo to pregledala, tako da je hči razumela in je lažje sodelovala pri pregledu. Prav tako bi rad izpostavil njen strokoven prenos informacij do mene kot očeta na način, da sem razumel, kaj so naredili in kaj še nameravajo. Vsako morebitno nejasnost mi je pojasnila na način, da sem jo razumel. Kljub gneči na oddelku bi lahko informacije podala na hitro in se ne bi posvetila mojemu razumevanju in sprejemanju. Imel sem občutek, da je omenjena specializantka opravljala svoje delo na najvišjem možnem profesionalnem nivoju, pa vseeno na človeški in topel način, ter da je za mojo hčer naredila več kot bi bilo potrebno. Še enkrat bi se ji rad iz srca zahvalil in ji zaželel uspešno karierno pot.«

Očka Miha

PORODNIŠNICA LJUBLJANA

»Iskreno bi se zahvalila za odlično prvo porodno izkušnjo, ki sem jo doživela z vami. Od zelo poučne šole za starše, do tople in nasvetov polne sestre Grum na dekompresiji in odličnega prehodnega pogovora z babico Manjo sem se počutila, da sem pripravljena na porod. Hvaležna sem tudi za super porodno izkušnjo, saj sem se ob babicah Mateji in Tjaši počutila varno in mirno. Kljub temu, da sem se že zgodaj odločila, da bom rodila v Ljubljani, ker sem bila mnenja, da bom tu v krogu najbolj strokovnega osebja v Sloveniji, pa nisem pričakovala, da bom deležna tudi tako toplega, podpornega in prijaznega vzdušja. Hvala, pridem nazaj!«

Tjaša

GASTROENTEROLOŠKA KLINIKA

»Iskreno bi pohvalila odnos vseh strokovnih delavcih na oddelku za gastro. Zelo prijazne medicinske sestre, zlati zdravniki. Znajo pomiriti, mirno odreagirajo. Pacienti bi bili veseli le malo hitrejšega sporočanja novic (da preiskava odpade, je preložena) in malo manj tresenja zaradi prenove.«

Pacientka Vesna

V spomin

prof. dr. Vladimir Smrkolj, dr. med., višji svetnik

Poslovil se je naš cenjeni kolega, učitelj, mentor in prijatelj prof. dr. Vladimir Smrkolj, dr. med., višji svetnik.

Profesor Smrkolj se je rodil leta 1945 v Kranju, kjer je končal tudi gimnazijo. Leta 1964 se je vpisal na Medicinsko fakulteto Univerze v Ljubljani in jo leta 1969 končal kot prvi v letniku. Po diplomi je postal specializant splošne kirurgije na UKC Ljubljana. Že med specializacijo se je navdušil nad raziskovalnim delom. Prepričan je bil, da je lahko dober kirurg tudi dober raziskovalec, zato je že kot specializant zagovarjal magisterij iz znanstvenega področja in podobno tri leta po specialističnem izpitu tudi doktorat znanosti. Posebej sta ga veselila akademska pot in poučevanje. Postal je eden najmlajših profesorjev kirurgije na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani. Kot kirurg je deloval na KO za travmatologijo UKCL, kjer je bil najprej vodja travmatološke urgence in nato vodja oddelka. Od leta 1991 do upokojitve je bil tudi vodja katedre za kirurgijo na Medicinski fakulteti v Ljubljani. Bil je pionir kirurške oskrbe patoloških zlomov. Večkrat se je izobraževal v tujini in je bil član številnih tujih kirurških združenj. Bil je eden od iniciatorjev za združitev Evropskega travmatološkega združenja in Evropskega združenja za urgentno kirurgijo v enotno krovno organizacijo (ESTES) in je skupaj s kolegi organiziral odmeven evropski kongres te nove organizacije leta 2006 v Ljubljani. Njegova bibliografija je izjemno obsežna, več kot 300 del, od poljudnih zapisov do člankov v najodmevnejši svetovni literaturi. Višek njegovega publicističnega dela pa predstavlja obsežen učbenik kirurgije, tako imenovana Smrkoljeva kirurgija. Z lastnim slovenskim učbenikom kirurgije, ki je bil po prvi izdaji leta 1995 dobesedno razgrabljen, smo se Slovenci postavili ob bok velikim evropskim narodom z močno kirurško tradicijo. Z izdajo učbenika je prof. Smrkolj le izpolnil svojo moralno dolžnost učitelja, kot se je sam skromno izrazil. In res, ljubezen do poučevanja je bila pri našem profesorju vedno v ospredju. Že zainteresirane študente medicine je učil osnov kirurških tehnik in jim vzbudil ljubezen do kirurgije. Za specializante in mlajše kirurge pa je vsako leto organiziral izjemno popularne kirurške dneve, ki so vsi dokumentirani v kar dvanajstih obsežnih zbornikih. Mlade kirurge iz cele države je neumorno spodbujal tudi k znanstvenoraziskovalnemu delu. Svoj pečat je pustil tudi na organizaciji sodno izvedeniškega dela.

Kljub vsem svojim številnim aktivnostim in funkcijam pa je vedno ohranil prav posebno toplino, človečnost in prijaznost prav do vsakogar, ki je prekrižal njegovo pot. Še vedno vidimo njegov prijazen nasmeh, zaradi katerega smo se pogosto spraševali: ali se profesor sploh kdaj razjezi.

Cenjeni profesor Smrkolj, dragi Lado, močno te bomo pogrešali, vendar ti zagotavljamo, da bomo tvoj neuničljivi entuziazem, optimizem, ljubezen do kirurgije in poučevanja še dolgo prenašali na nove generacije kirurgov.

Kolektiv KO za travmatologijo UKC Ljubljana ■

izr. prof. dr. Milan Štrukelj, dr. med.

Bogato življenjsko pot je v 97. letu sklenil dolgoletni predstojnik pulmološke službe Pediatrične klinike, izr. prof. dr. Milan Štrukelj, dr. med.

Prof. Štrukelj se je rodil 22. marca 1928 v Ljubljani. Gimnazijo je obiskoval v Kranju. Na Medicinski fakulteti je diplomiral leta 1956 ob sočasnem študiju psihologije in filozofije na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Kot zdravnik splošne medicine je bil 5 let zaposlen v ljubljanskem Zdravstvenem domu Center. V tem času je spoznal, da si želi delati z otroki, in se leta 1965 zaposlil na Pediatrični kliniki v Ljubljani. Leta 1968 je opravil specialistični izpit iz pediatrije in nato ves čas delal na pulmološkem oddelku. Leta 1974 je zagovarjal magistrsko delo »Kritično ovrednotenje citokemičnega redukcijskega preskusa nevtrofilcev z barvilom nitroblue tetrazolium v diferencialni diagnozi akutnih okužb«. Leta 1980 se je strokovno izpopolnjeval v Združenih državah Amerike in leta 1983 uspešno zagovarjal doktorsko disertacijo »Rast in razvoj otrok z mukoviscidozo v Sloveniji«, ki predstavlja temeljno delo na področju cistične fibroze v Sloveniji.

Leta 1978 je ustanovil Republiški center za mukoviscidozo, kjer so bili otroci s to težko kronično boleznijo prvič v Sloveniji obravnavani celostno. To je bil hkrati tudi prvi center na področju celotne bivše Jugoslavije. Sodeloval je v jugoslovanski in evropski delovni skupini za cistično fibrozo. Izvirni seznam bolnikov in opis njihovih simptomov in znakov še zdaj hranimo na oddelku Službe za pljučne bolezni.

Od leta 1982 do upokojitve leta 1998 je bil vodja pulmološke službe Pediatrične klinike. Leta 1992 je bil izvoljen za izrednega profesorja na Katedri za Pediatrijo Medicinske fakultete. Iz tega obdobja se ga spominjamo kot izjemno razgledanega zdravnika, ki je svoje resnično bogato strokovno znanje rad delil v pogovorih in razpravah s študenti medicine in specializanti pediatrije.

Objavil je številne članke in prispevke v domačih in tujih revijah ter bil redno gost na domačih in tujih kongresih. Poleg cistične fibroze se je ukvarjal tudi z astmo ter drugimi kroničnimi in akutnimi boleznimi dihal.

Za svoje strokovno delo je prejel več odlikovanj: Red dela s srebrnim vencem, priznanje Slovenskega zdravniškega društva in diplomo Zveze zdravniških društev Jugoslavije.

Tudi po upokojitvi je želel prispevati svoj delež na področju ozaveščanja o pomenu zgodnjega razvoja otroka, ustreznega predšolskega in osnovnošolskega izobraževanja. Objavil je več člankov s tega področja. Leta 2013 sta s psihologom Vidom Pečjakom pri Mohorjevi družbi izdala knjigo Ustvarjam, torej sem.

Profesorjeva hči, Simona Jerala, je očetovo življenjsko zgodbo predstavila v dokumentarnem filmu »Čas nasproti naju«. Projekcija je bila na ogled v Slovenski kinoteki, 29. marca 2025, ob 17. uri.

Kolektiv Službe za pljučne bolezni Pediatrične klinike UKCL ■

doc. dr. Marija Volk, dr. med.

Pretreseni in z globoko žalostjo sporočamo, da nas je nepričakovano zapustila naša draga sodelavka, docentka dr. Marija Volk, ena najuglednejših strokovnjakinj na področju klinične in laboratorijske genetike v Sloveniji. Njeno življenje so zaznamovali požrtvovalnost, predanost in srčnost tako na strokovnem področju kot tudi v odnosu do svoje družine, sodelavcev, prijateljev. Ni dovolj besed in ni dovolj pravih besed, da bi z njimi lahko opisali njeno življenje in naše občutke ob njeni izgubi.

Docentka Volk je leta 2001 diplomirala na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani. Že med študijem je izkazovala veliko zanimanje za področje medicinske genetike in tako leta 1994 prejela študentsko Prešernovo nagrado za raziskovalno nalogo s področja humane genetike. Od leta 2004 je bila redno zaposlena kot specialistka klinične genetike na Kliničnem inštitutu za genomsko medicino UKC Ljubljana (KIGM). Neprestano jo je vodila želja k izboljšanju svoje strokovnosti in tako je leta 2019 na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani zaključila interdisciplinarni doktorski študijski program Biomedicina – področje Genetika z zagovorom doktorskega dela z naslovom »Podpisi izražanja genov pri predrojstni diagnostiki anevploidij«. Predano je opravljala svoje poslanstvo v ambulanti KIGM, poleg tega pa je kmalu postala vodilna strokovnjakinja in gonilna sila laboratorijske medicinske citogenetike v Sloveniji, strokovnjakinja, na mnenje katere si se lahko v klinični praksi vedno zanesel. Med njene največje strokovne dosežke zagotovo sodi prevzem vodenja in izvajanja predimplantancijskega genetskega testiranja, ki ga uspešno izvajajo le redke države na svetu. Področja ni samo prevzela, temveč ga je tudi aktivno razvijala in izpopolnjevala. Njeno raziskovalno delo je vključevalo tudi genetske vzroke dednih bolezni oči, kjer je pred kratkim dosegla izjemen dosežek z odkritjem novega gena za optično atrofijo. Veselili smo se z njo in nestrpno pričakovali njeno predavanje na Evropskem kongresu humane genetike, ki bo maja v Milanu. Poleg številnih objavljenih strokovnih člankov s področja klinične in laboratorijske genetike v mednarodno priznanih strokovnih revijah in sodelovanja na domačih in tujih kongresih ter simpozijih je opravljala predavanja in izobraževanja ne samo za študente in specializante medicine, temveč tudi za splošno javnost, ter s tem skrbela za zapuščino stroke za mlajše rodove. Aktivno je skrbela tudi za razvoj področja klinične genetike znotraj Zdravniške zbornice Slovenije. S svojim pristopom in znanjem je pustila neizmeren pečat tudi na specializantih klinične in laboratorijske genetike, ki jih je »prijela za roko« in jih z velikim zaupanjem v mlade popeljala s seboj v svet genetike. Mladim sodelavcem je vedno stala ob strani in jim bila mentorica ter iskrena prijateljica.

Iz zapisanega sledi, da so medicina, klinična in laboratorijska genetika v Sloveniji in širše izgubili veliko strokovnjakinjo.

V teh težkih trenutkih izražamo globoko sožalje družini, bližnjim in prijateljem docentke Marije Volk. Marija ni bila »samo« klinični genetik, predvsem je bila Človek, z veliko zapuščino. Tako se poslavljamo od Marije, Marije z veliko dušo, z veliko dušo za paciente, sodelavce in prijatelje. Zaznamovala jo je izjemna vedoželjnost, navdihovala jo je umetnost, svoj mir in neizmerno veselje pa je našla v hribih, kjer »pot ne pripelje nikamor drugam, kot na naslednjo pot, in ta zopet na naslednje razpotje. Brez konca. Svoboda v najpopolnejšem pomenu besede. Kdor išče cilj, bo ostal prazen, ko ga bo dosegel, kdor najde pot, bo cilj vedno nosil v sebi.« (Nejc Zaplotnik)

Marija, hvala, ker si nam obogatila življenje, hvala, ker si bila z nami, in z nami boš vedno tudi ostala.

Klinični inštitut za genomsko medicino ■

nagradna križanka

univerzitetni klinični center Ljubljana

3K

SKRBI ZA NABAVO

PUŠČAVA V AFRIKI

KOPLJE, IZPIRA ZLATO

ONKOLOŠKI INŠTITUT

IME USTANOVITELJA FERRARIJA

GLAVNO MESTO BELORUSIJE

NRAVOSLOVJE

MORSKI RIBI

SVETLANA MAKAROVIČ JE AVTORICA SOVICE ...

PIŠČANČEK IZ RISANKE

BABICA (NAR.)

TAKO IN TAKO

RDEČA ... JE OSNOVNA TEMA

RUTENIJ

NASPROTNO OD VIŠE

SL. ALPINIST ČESEN

FRANCOSKO LETOVIŠČE NA AZURNI OBALI

KRIŽANKE & UGANKE

TOASTER

Z NJO ODPREMO VRATA

ANGLEŠKI IGRALEC HOLM

REPUBLIKA SLOVENIJA

DEL MOLEKULE

BOTER (NAR.)

TAKŠNA

MOČNO MAMILO IZ LISTOV KOKE

RIMSKA 106

METATI POLENA POD NOGE

NABRUŠENE

INTERNETNA DOMENA ZA PODJETJA

POKRIVA

BREZ DELA ... JELA

MESTO OB SAVINJI

ZELO STARO

MOBILIZACIJA

NATRIJEV BROMID

IDENTIFIKACIJSKA ŠTEVILKA IZDELKA

DOBRI (PIŠKOTI)

NAJEMNINA ZA STANOVANJE

... URA, ZLATA URA

VREDNOST (KNJIŽ.)

KILOTONA

... CIGANLIJA JE BEOGRAJSKI OTOK

... ZORE: POVEJ MI, ZAKAJ

MIKAVNOST

ENCIJAN

KDOR NE DELA, NAJ ... JE

POKRAJINA V VIETNAMU

INDIJANSKO PLEME

DRŽAVNI, MESTNI

JELINČIČEVA STRANKA

NOVODOBNI VELIKAŠ

KRAJ PRI ROG. SLATINI

AFRIŠKI DRŽAVI

Povsod z vami

KRAJ V BiH

ŽLAHTNI PLIN Ar

SLOVENSKO PRISTANIŠČE

ENA (ANG.)

Z NJIMI OMETAMO

AMERIŠKI IGRALEC PACINO

HITER, ISKER

ZA ... RASTE ŠIBA

VZKLIK VESELJA

NAMESTIMO JO NA VZMETNICO

DELNIŠKA DRUŽBA V ZDA

SLOVENSKI PEVEC NABER

CALIFORNIA: USTAVIL BI ...

IDEJNI UČITELJI

TRETJIČ, ČETRTIČ, ...

... ALI PROTI

BARVI

ZOLAJEV ROMAN

GLAVNO MESTO VENEZUELE

Rešitev nagradne križanke pošljite v pisemski ovojnici (ali na dopisnici) najpozneje **do 30. maja 2025** na naslov UKCL Enota za odnose z javnostmi, Zaloška 2, 1000 Ljubljana, ali na e-naslov: nagradne.igre@kclj.si s pripisom: ZA NAGRADNO KRIŽANKO. Pripišite tudi svoje ime in naslov, kamor vam pošljemo nagrado: knjigo Saše Kranjc OD PRIDNOSTI K PRISTNOSTI, KDO SMO, KO NE ŽIVIMO VEČ ZA DRUGE?

Nagrajenci križanke iz februarske številke, ki prejmejo knjigo Bruna Šimleše KAJ PA, KO ZBOLI NAŠ BLIŽNJI:

- Marjana Šuštar Berger
- Irena Horvat
- Alenka Tajher